

KIMPPU

TEEMANUMERO:

Väestönkasvu: syy, seuraus vai tekosyy?

Oman ja muun maan siirtolaiset
Egypti ja vallankumouksellinen väestöpaine
Kun väki vähenee

Pälyllningspel på jorden

Världens befolkning växte långsamt fram till 1800-talet. Därefter har den ökat oförutsett snabbt. Under de senaste 100 åren har jordens befolkning växt från 1,7 miljarder till nästan 7 miljarder människor. Om 40 år kommer man att behöva lägga till 2 miljarder till denna siffra. Sedan kan man förvänta subtraktioner – om demografiska förutsägelser stämmer.

Det har påståtts att befolkningstillväxten förorsakar många sideeffekter: miljö- och avfallsproblem, arbetslöshet och brist på rent vatten är inte de minst allvarliga. Som andra hot ses städernas växande storlek och förslummande, fattigdomens och ojämnhetens tillväxt, oreglerad migration, hunger och biodiversitetens krympande. Alla hot är inte lika relevanta, åtminstone i teori. Exempelvis är det omöjligt att beräkna ett områdes hungersituation från befolkningstätheten. Befolkningstillväxten används ofta som svepskal när man inte vill tala om de sanna bakgrundsorsakerna.

Befolkningstillväxten sker snabbast i de allra fattigaste länderna, eller rättare sagt, bland deras fattigaste befolkningsgrupper. Samhällelig, ekonomisk och social obeständighet tillsammans med brist på utbildning och hälsovård leder människor att anskaffa "nödvändiga barn". Å andra sidan, även om över hälften av kvinnorna i utvecklingsländer ville ha färre barn och reglera deras graviditeter, har de sällan de nödvändiga resurserna. Det är fråga om onda cirkel: fattigdomens problem leder till befolkningstillväxt och tvärtom.

När man talar om befolkningstillväxt, talar man också om mänskliga rättigheter, vilket gör ämnet besvärligt. Rättigheten att besluta om sin egen kropp och reproduktion är nästan heliga värden i västerländerna, och att begränsa dem är ärekränkande. Ändå bör man komma ihåg att det är ofta precis dessa rättigheter som saknas i länder där befolkningstillväxt sker snabbast. Det är brist på information om kontraception, kvinnors position är dålig och de samhällsliga strukturer är tunna.

The Globe Filling Game

The population of the world grew extremely slowly until the 1800s, after which it began to increase rapidly. During the last 100 years the world population has grown from 1.7 billion to nearly 7 billion. 40 years from now, there will be approximately 2 billion more. From then on we can count on decreases, if demographers' prognoses come true.

Population growth is often identified as a cause for many undesirable side-effects of which environmental problems, unemployment or shortage of pure water are not the smallest. Other things often mentioned are the growth of cities and slums, increasing poverty and inequality, uncontrollable migration waves, hunger and the impoverishment of biodiversity. All of the threats are not equally relevant, at least in theory. Hunger and population density are not strictly comparable, for example. Population growth is often used as an excuse for not discussing the reasons behind the symptoms.

Population growth is the fastest in the poorest counties, and more specifically among their poorest population groups. Social, economical and political instability, together with insufficient education and healthcare can lead people to have "necessity babies". In turn, although over half the women living in developing countries would like to have fewer children and ration their pregnancies, they do not have the resources to do so. It is a matter of vicious circles where poverty-linked problems cause population growth, and vice versa.

When we discuss population growth, we also discuss human rights. The theme is touchy. The right to decide about one's body and reproduction are taken as almost sacred, especially in the West. On the other hand it should be kept in mind that often namely these rights are lacking in the countries with the most intense population growth; there is little know-how of contraception, the status of women is often weak and the social structures shaky.

PÄÄKIRJOITUS

Pallontäyttöpeli

Maaailman väestö kasvoi verkkaisesti aina 1800-luvulle, jonka jälkeen se ampaisi nousuun. Viimeisen sadan vuoden aikana maailman väkiluku on kasvanut 1,7 miljardista liki 7 miljardin. 40 vuoden kuluttua lukemaan saa lisätä 2 miljardia, minkä jälkeen voimmekin siirtyä vähenslaskuihin – mikäli väestötieteilijöiden ennustukset pitävät.

Väestönkasvun väitetään tuottavan joukon lieveilmiöitä: ympäristö- ja jäteongelmat, työttömyys tai pula puhtaasta vedestä eivät liene niistä pienimpiä. Muina uhkina nähdään kaupunkien kasvu ja slummiutuminen, köyhyyden ja eriarvoisuuden lisääntyminen, hallitsemattomat muuttoliikkeet, nälkä sekä biodiversiteetin köyhtyminen. Kaikki uhkakat eivät ole yhtä relevantteja, ainakaan teoriassa. Esimerkiksi alueen väentiheys ja nälkä eivät aina korreloi. Usein väestönkasvua käytetäänkin tekosyynä vaieta syistä oireen taustalla.

Väestönkasvu on suurinta kaikkein köyhimmässä maissa, ja tarkemmin niiden kaikkein köyhimmässä väestönosissa. Yhteiskunnallinen, taloudellinen ja sosiaalinen epävakaus sekä koulutuksen ja terveydenhuollon puute johtavat usein "häätävaralasten" hankkimiseen. Toisaalta, vaikka yli puolet kehitysmaissa elävistä naisista toivoo voitansa jakottaa raskauksiaan ja saada vähemmän lapsia, perhesuunnitteluun on harvoin resurssia. Kyse on kehistä, joissa köyhyydestä johtuvat ongelmat ruokkivat väestönkasvua ja päinvastoin.

Väestönkasvusta puhuttaessa puhutaan ihmisoikeuksista, mikä tekee aiheesta aran. Oikeus päättää omasta ruumiistaan ja lisääntymisestäään koetaan etenkin länsimaissa arvona, jonka rajoittaminen loukkaa syvästi yksilönvapautta. Toisaalta tulee muistaa, että juuri kyseiset oikeudet toteutuvat harvoin suurimman väestönkasvun maissa: tietoa ehkäisystä on vähän, naisen asema heikko ja yhteiskunnalliset rakenteet huteria.

MINNA KULMALA

YHTEISKUNTA

Väestönkasvu uhkaa – vai uhkaako? 4

Väestönpaine voi purkautua joukkotuhontana 9

YHTEISKUNTA

Ghanan kaupungeissa kuhisee 10

Kuinka aidsista selvitään? 12

YHTEISKUNTA

They Don't Want to Go Back Home 16

KOLUMNI

Väestön KASVU 17

KOLUMNI

Maitobaarista ehkäisybaariin 20

MATKAKERTOMUS

Yhden ihmisen elämä 20

MATKAKERTOMUS

Vieraita omassa maassaan 21

MAATALOUS

Väestönpaine kiihdytti Egyptin vallankumoukseen 22

POLITIIKKA

Naisvoimaa 23

Toisenlainen päiväkerho 24

KIMPPU JULKAISIJAT Helsingin Yliopiston Ylioppilaskunta, kehitys yhteistyövaliokunta

PÄÄTOIMITTAJA Minna Kulmala **TOIMITUSKUNTA** Anssi Hannula, Maarit Olkkola

KIRJOITTAJAT Vilma Hakala, Johanna Holm, Leena Honkasalo, Minna Kulmala, Julie Moratti, Elli Nieminen, Maarit Olkkola,

Heli Stormi, Antti Vainionpää, Tuuli Valo, Veera Voutilainen **TAITTAJA** Hannele Törrö **PAINO** Cosmoprint **PAINOS** 9700 kpl

Suomen ulkoasiainministeriö on myöntänyt viestintä- ja kehityskasvatustukea Kimppu-lehden julkaisuun.

Väestönkasvu uhkaa – vai uhkaako?

Maaailma saavuttaa ennemmin tai myöhemmin 9 miljardin ihmisen rajapyykin. Kestääkö maapallo – ja millä ehdoin?

Ensin hyvät uutiset: maailman väestönkasvu tulee taittumaan. Periaatteessa maapallomme kykenee tarjoamaan puitteet yhdeksän miljardin ihmisen elämälle. Toisaalta väestönkasvu aiheuttaa ihmimillistä kärsimystä, ja yhdeksän miljardia länsimaisittain elävää jalkaparia ylittävät maapallon kantokyvyn. Jonkin on muututtava – mitä pikemmin, sen parempi.

KÖYHISTÄ KÖYHIMMÄT VAI RIKKAISTA RIKKAIMMAT?

Helsingin yliopiston kehitysmaatutkimuksen professori **Juhani Koposen** mukaan väestönkasvu on saatu kuriin. Väestön määrän ennustetaan nousevan noin yhdeksään miljardiin, kunnes se tasaantuu ja alkaa lopulta hiljalleen laskea. Tällä hetkellä väestönkasvu keskittyy köyhiin maihin, kun taas Euroopassa se on aisoissa, jopa vähenemässä. ”Suurin ongelma on kaikkein köyhimmillä mailla, ei kehittyneillä eikä kehittyvillä kehitysmailla, kuten Kiinalla tai Intialla”, Koponen sanoo.

Taustalla on pitkä historiallinen kehitys. Kehitysmaissa on tapahtunut valtava muutos, johon myös siirtomaavaltta on vaikuttanut. ”Kolonialismin aikana pelättiin, ettei Afrikassa ole tarpeeksi väkeä ja että väestö vähenee liikaa. Nykyään tällaista pelkoa ei ole.”

On muistettava, mitä tapahtui aikanaan Euroopassa. Maanosan väestö kasvoi hurjasti 1800-luvulla ja teollistumisen myötä. ”Tällöin ihmiset kuitenkin pystyivät lähtemään Amerikkaan, osin myös Australiaan. Nyky-maailmassa tällainen ei ole enää mahdollista.”

On tavallaan ironista, kuinka länsimaat huolehtivat väestönkasvun aiheuttamista ongelmista, vaikka juuri niiden väestö kuluttaa eniten maailman luonnonvaroja. Väestöliiton kehityspolitiikan asiantuntija **Hilkka Vuoren-**

”Väestön demografiassa on oma dynamiikkansa, mikä taas on yhteydessä yhteiskunnalliseen muotoon. Pelkkä perhesuunnittelu ei riitä; tarvitaan kontekstin syvälistä ymmärtämistä.”

maa kysyykin, kuka maailmassa päättää siitä, että kasvu on liiallista ja millä perustein. ”Yhdysvalloissa asuu 325,6 miljoonaa ihmistä, EU:ssa 454,4 miljoonaa. Yhdysvalloissa on maailman suurin ekologinen jalanjälki: 9,4 globaalia hehtaaria asukasta kohden. Euroopan Unionissa vastaava luku on 4,8 ja Afrikassa 1,1 (väestömäärä 846,8)”, Vuorenmaa kertoo.

”Kuka päättää, onko väestönkasvu liiallista ja missä? Länsimaatko, jotka syyttävät kehitysmaiden väestönkasvua maailman ongelmista ja edellyttävät väestönkasvun hillitsemistä siellä? Kuitenkin länsimaissa perätään perusihmisoikeuksiin vedoten oikeutta päättää lapsiluvusta itse ilman yhteiskunnan puuttamista asiaan. Maailmanpankki ja Kansainvälinen valuuttarahastoko, jotka asettavat lainojen ehdoksi väestönkasvun hillitsemisen?”

Myös Koponen painottaa, ettei ongelma ole niinkään väestönkas-

vu itsessään kuin se, millä tavalla eletään ja miten globaaleja resursseja käytetään. ”Maapallo ei kestä sitä, että kasvava väestö eläisi länsimaisella elämäntyyllillä. Jotain täytyy tapahtua luonnonvarojen kulutuksessa.”

VÄESTÖNKASVUN MONIMUTKAISUUS

Väestönkasvuun vaikuttavat monet seikat, ja se on osa suurempaa vyyhteä, jossa kietoutuvat toisiinsa yhteiskuntien erilaiset paikalliset ja globaalit ongelmat. Koponen näkee selvän linkin väestönkasvun ja köyhyyden välillä. ”Itse näen, että väestönkasvu on seurausta köyhyydestä, ei toisinpäin. Yhteiskunnalliset olot vaikuttavat eniten: joissain maissa sekä kuolleisuus että syntyvyys ovat korkeita, ja tietynlaiset yhteiskunnalliset sosiaaliset verkostot kannustavat hankkimaan lapsia työvoimaksi.”

Myös Vuorenmaa puhuu kokonaisuuksista: ”Se, että vähiten kehittyneissä maissa usein suurin

osa väestöstä elää köyhyydessä, johtuu muistakin tekijöistä kuin väestömäärästä. Näitä ovat muun muassa yhteiskunnallinen eriarvoisuus ja vaurauden epätasa-arvoinen jakautuminen. Esimerkiksi Mosambikissa on taloudellisen kasvu ollut jo vuosia hyvässä nousussa, mutta se ei ole vähentänyt köyhyyttä. Mihin rahat menevät?”

Muun muassa koulutuksen, terveystiedon ja terveydenhuoltopalveluiden puute, mukaan lukien seksuaaliterveys- ja äitiysterveysterveystenhuolto sekä ehkäisymenetelmien puute lisäävät köy-

”Länsimaat huolehtivat väestönkasvun aiheuttamista ongelmista, vaikka juuri niiden väestö kuluttaa eniten maailman luonnonvaroja.”

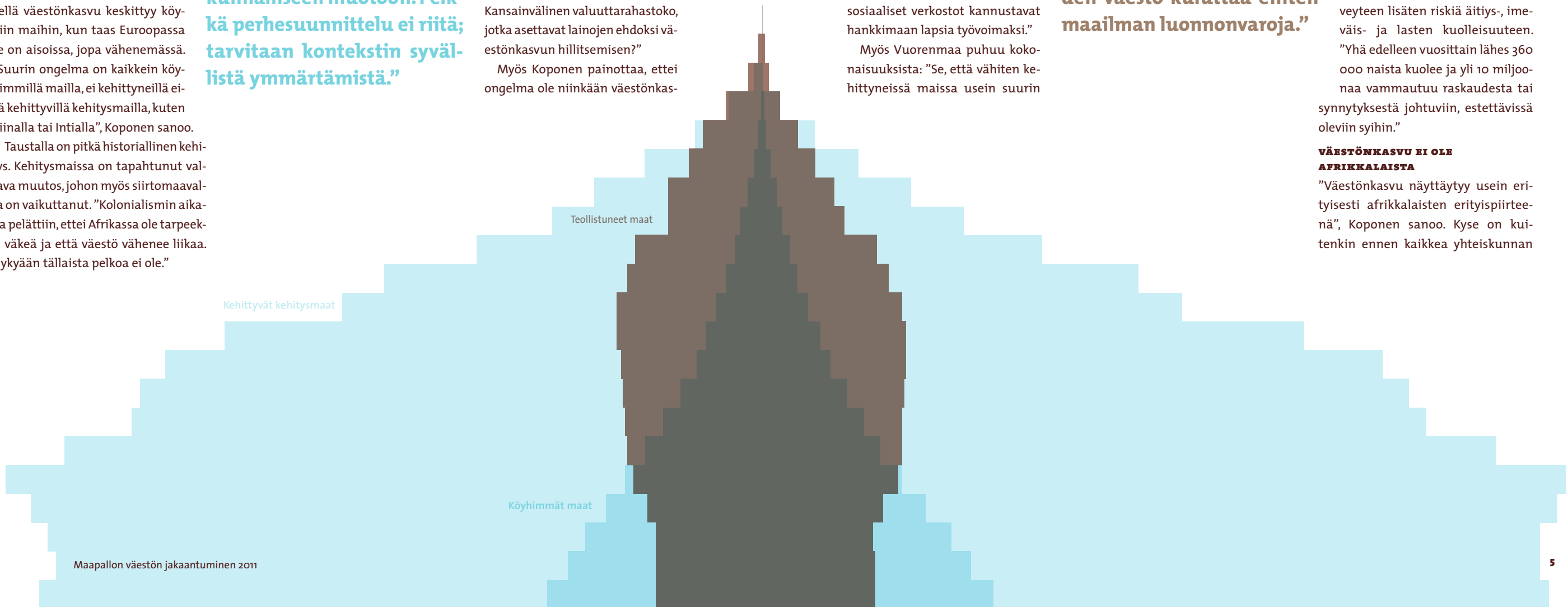
hyttä. ”Näiden ohella myös naisten sosiaalisen aseman kohentamisen tulisi kaikissa yhteiskunnissa olla etusijalla. Tällöin voidaan aikaan saada oikeaa hyvinvointia, joka tavoittaisi koko väestön”, Vuorenmaa painottaa.

Yhdysvaltain kehitys yhteistyöviranomaisen USAIDin mukaan jatkuva nopea väestönkasvu on haaste useimpien vuosituhattavoitteiden saavuttamisessa. ”Yhteiskunnan tasolla nopea väestönkasvu lisää tarvittavien terveyspalveluiden, koulutuksen, palkkatyön ja muiden yhteiskunnan palveluiden tarvetta, jotka vuorostaan vaativat lisää ihmis-, luonnon- ja taloudellisia resursseja.”

Kotitalouksien tasolla korkea syntyvyys vaikuttaa naisten ja heidän lastensa ja perheiden terveyteen lisäten riskiä äitiys-, imeväis- ja lasten kuolleisuuteen. ”Yhä edelleen vuosittain lähes 360 000 naista kuolee ja yli 10 miljoonaa vammautuu raskaudesta tai synnytyksestä johtuviin, estettävissä oleviin syihin.”

VÄESTÖNKASVU EI OLE AFRIKKALAISTA

”Väestönkasvu näyttäytyy usein erityisesti afrikkalaisten erityispiirteenä”, Koponen sanoo. Kyse on kuitenkin ennen kaikkea yhteiskunnan

Maapallon väestön jakaantuminen 2011

olosuhteista. Jos maa on agraari-talouteen ja pientuotantoon keskittynyt, taloudellinen dynamiikka pitää väestönkasvua yllä. ”Useimmat Afrikan maat ovat tällaisia, mutta väestönkasvu ei ole mitään, mikä olisi erityisesti osa juuri afrikkalaista kulttuuria. Eivät kaikki afrikkalaiset naiset halua synnyttää seitsemää lasta, mutta heillä ei ehkä ole muuta mahdollisuutta”, Koponen muistuttaa. ”Siirtomaavalta rapautti myös afrikkalaisten omia keinoja säännöstellä syntyvyyttä. Näihin keinoihin kuului muun muassa sääntöjä siitä, että imettävä äiti ei saa harrastaa seksiä.”

VÄESTÖNKASVUN HILLITSEMISEN ASEET: PAREMPAA TERVEYTTÄ JA TALOUTTA

Koska väestönkasvua aiheuttavat syyt ovat moninaisia ja laajoja, ovat sitä ja siihen oleellisesti liittyvää inhimillistä kurjuutta vastaan taistelevat keinotkin moninaisia. ”Väestönkasvu on oire köyhyydestä. Paitsi itse syyhyn eli köyhyyteen, pitää puuttua myös oireeseen eli väestönkasvuun. Olennaista on talous ja lisääntymisterveys”, Koponen sanoo. Hänen mukaansa yhteiskunnallinen konteksti on kaiken alku ja juuri. ”Modernisaatiokehitys itsessään vaikuttaa automaattisesti väestönkasvuun vähentävästi. Kaikille pitäisi tarjota koulutusta, peruspalveluja ja työtä. Jos yhteiskunnan varallisuusvirrat kulkevat vanhemmilta lapsille, on ulkopuolisen vaikea puuttua asiaan.” Niinpä talouden mekanismeja tulisi muuttaa.

”Siirtomaavalta rapautti myös afrikkalaisten omia keinoja säännöstellä syntyvyyttä. Näihin kuului muun muassa sääntöjä siitä, että imettävä äiti ei saa harrastaa seksiä.”

”Myös perhesuunnitteluohjelmat voivat toimia, mutta ei siten, että menään vain antamaan pillereitä ja kondomeja yhteiskunnallisia oloja huomioimatta. Väestön demografiassa on oma dynamiikkansa, mikä taas on yhteydessä yhteiskunnalliseen muotoon, jolloin pelkkä perhesuunnittelu ei riitä; tarvitaan kontekstin syvällistä ymmärtämistä”, Koponen sanoo.

Myös Vuoreenmaan mukaan historia osoittaa, että ulkoa ja ylhäältäpäin asetetut pakkokeinot väestönkasvun hillitsemiseksi ovat johtaneet huonoihin tuloksiin. ”50-luvulla ihmisiä pakotettiin Intiassa sterilisaatioon ja valistusta muista ehkäisymenetelmistä laiminlyötiin. Intian pakottava ja turvallisuudesta piittaamaton perhesuunnittelupolitiikka ei kuitenkaan onnistunut hillitsemään nopeaa väestönkasvua. Kun ainoa ehkäisyvaihtoehto ihmisille on peruuttamaton sterilisaatio, ihmiset valitsevat mie-

luummin vaihtoehdon olla käyttämättä lainkaan ehkäisyä.” Ongelma ei ratkennut, vaan väestö jatkoi kasvuaan ja yhteiskunnalliset voimavarat kutistuvat.

Thaimaa tarjoilee puolestaan rohkaisevan esimerkin siitä, miten luovat lähestymistavat perhesuunnittelussa tuottavat hyviä tuloksia – ihmisoikeuksia kunnioittaen ja ilman pakkokeinoja. Thaimaassa luotettiin ihmisten avoimuuteen ottaa vastaan uusia ideoita, mikä yhdistettiin hallituksen halukkuuteen työskennellä yhdessä väestönkehityksen asiantuntijoiden kanssa tilanteen muuttamiseksi. Näillä menetelmillä Thaimaassa onnistuttiin puolittamaan väestönkasvu 3,2 prosentista 1,6 prosenttiin ja nostamaan naimisissa olevien naisten ehkäisykäyttö 15 prosentista 70 prosenttiin. Virallisen väestöpolitiikan lanseeraamisen jälkeen Thaimaan bruttokansantuote on kaksinkertaistunut.

KATSE NAISIIN

Väestönkasvun hallinnassa naisilla on suuri merkitys, sillä juuri he kantavat lapset, synnyttävät, ja usein pitävät heistä huolta. Koposen mukaan on si-

tä parempi, mitä enemmän nainen voi päättää omasta ruumiistaan ja omasta elämästään. Myös Vuoreenmaa ajaa vahvasti naisten aseman parantamista: ”Tutkimusten mukaan alhaisen aseman koulutuksen saaneet naiset synnyttävät vähemmän lapsia kuin ne, joilla ei ole koulutusta lainkaan. Nuoriin naisiin ja tyttöihin sijoittaminen onkin yksi kaikkein kustannustehokkaimmista ja vaikuttavimmista keinoista maailman kehitystavoitteiden saavuttamiseksi.”

Koulutetut naiset avoittuvat myöhemmin, saavat vähemmän ja terveempiä lapsia, ovat itse terveempiä, kouluttavat itsensä ja lapsensa varmemmin, ja pääsevät osallistumaan kodin ulkopuoliseen työhön. Heillä on mahdollisuus päättää omasta ruumiistaan, raskauksien ajoittamisesta ja terveytensä hoitamisesta. Näin he ja heidän perheensä voivat sijoittaa lastensa terveyteen ja kouluttamiseen, vähentää äitiys- ja lapsikuolleisuutta sekä päästä irti äärimmäisen köyhyyden kierteestä.

Köyhyyden lieventäminen vaatii huomion kohdistamista erityisesti nuorten seksuaaliterveystarpeisiin. ”Asiallisen ja riittävän seksuaalivalistuksen, nuorisoystävällisten palvelujen ja ehkä-

symenetelmien tarjoaminen antaa nuorille paremmat mahdollisuudet tehdä päätökset tietoisesti ja vastuullisesti. Kuitenkin nuorten ja erityisesti tyttöjen mahdollisuudet saada tietoa ja palveluja seksuaalisuuteen liittyvissä kysymyksissä ovat usein huonot, koska palvelut on useimmiten suunnattu naimisissa oleville naisille”, Vuoreenmaa kertoo. Tästä johtuvat ei-toivotut raskaudet, vaaralliset abortit ja sukupuolitaudit vaarantavat eniten kaikkein nuorimpien ja köyhimpien tyttöjen ja naisten terveyden. Raskaus ja synnytys ovatkin 15–19-vuotiaiden tyttöjen suurin yksittäinen kuolinsyy. ”Tähän tarvitaan vahvaa poliittista rohkeutta ja sitoutumista nuorten asioiden edistämiseen niin kehitysmaissa kuin rahoittajamaissakin.”

Vuoreenmaa muistuttaa myös miesten tärkeästä roolista: ”Monissa yhteiskunnissa miehillä on naisia enemmän valtaa lähes kaikilla elämän osa-alueilla – myös ehkäisystä päätettäessä. Siksi miesten on otettava enemmän vastuuta käyttäytymisestään. Poikien ja miesten osallistaminen perhesuunnittelu- ja lisääntymisterveysohjelmiin on välttämätöntä, jotta toivotut tulokset saavutetaan.”

Faktalaatikko:

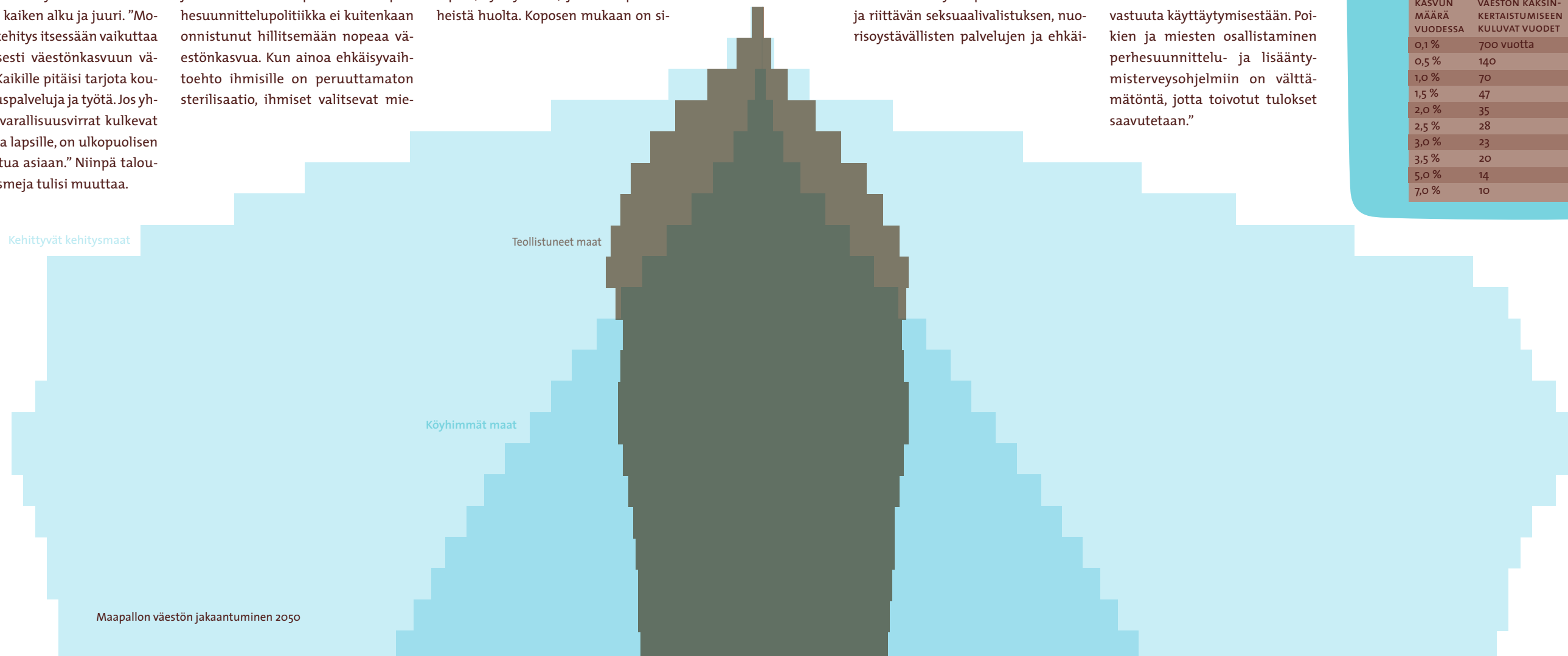
MAAILMAN VÄESTÖMÄÄRÄN ON useissa eri arvoissa ennustettu kipuavan nykyisestä noin 6,9 miljardista 9 miljardiin vuoteen 2050 mennessä. Tämän jälkeen se lähtee hiljalleen laskemaan. Väestön kokoon vaikuttavat lähinnä syntyvyys ja kuolleisuus (suhdelukuja, jotka ilmoittavat vuoden aikana elävänä syntyneiden/kuolleiden määrän tuhatta asukasta kohden), sekä alueellisesti muuttoliike.

Eniten maailman väestö kasvaa köyhissä, kehittyvissä maissa, joissa ihmiset kamppailevat toimeentulosta, ja jossa sosiaaliturva on heikko. Noin 1/3 väestönkasvusta johtuu siitä, että pareilla ei ole mahdollisuutta saada käyttöönsä nykyaikaisia ehkäisymenetelmiä. Vain alle 1/5 kasvusta johtuu toivotusta suuresta perhekoosta. Nuorten naisten määrän kasvu lisää myös syntyvyyttä, vaikka perhekohtainen lapsiluku ei lisääntyisikään.

Maailman väestöstä noin 60 % asuu Aasiassa (Kiinan ja Intian yhteenlaskettu väestö muodostaa 40 % maailman väkiluvusta). Afrikassa elää 15 %, Euroopassa 11 %, Latinalaisessa Amerikassa 9 %, Pohjois-Amerikassa 5 % ja Oseaniassa alle prosentti maailman ihmisistä.

Väestönkasvulle on ollut ominaista sen eksponentiaalisuus, jolloin väestö kasvaa korkea korolle -periaatteella. Lisäys on suhteellinen edeltävään määrään: alkuperäinen määrä voi muuttua seuraavassa vaiheessa kaksinkertaiseksi, joka edelleen kaksinkertaistuu jne. Alla taulukko, joka ilmaisee eri kasvuprosenteilla lasketun väestön tuplaantumisen kuluvan ajan.

KASVUN MÄÄRÄ VUODESSA	VÄESTÖN KAKSINKERTAISTUMISEEN KULUVAT VUODET
0,1 %	700 vuotta
0,5 %	140
1,0 %	70
1,5 %	47
2,0 %	35
2,5 %	28
3,0 %	23
3,5 %	20
5,0 %	14
7,0 %	10

Maapallon väestön jakaantuminen 2050

LUONTO EI JOUSTA LOPUTTOMASTI Koponen muistuttaa, että väestönkasvu aiheuttaa myös ongelmia luonnonvarojen käytössä, esimerkiksi metsäkatoja. ”Ne puolestaan aiheuttavat ilmastonmuutosta, joka on modernisaation ongelma. Nykyään esimerkiksi Kiina kunnostautuu hyvin länsimaisten saastuttajien rinnalla.”

Jotta maapallo pystyisi kantamaan vielä pari miljardia ihmistä enemmän kuin nykyään, on erityisesti kehittyneiden maiden muuttava. ”Maailman rikkain viidennes kuluttaa 86 prosenttia kaikista tavaroista ja palveluista ja tuottaa 53 prosenttia hiilidioksidipäästöistä. Köyhin viidesosa kuluttaa vain 1,3 prosenttia luonnonvaroista ja tuottaa 3 prosenttia päästöistä”, Vuorenmaa kertoo.

”Kun ainoa ehkäisyvaihtoehto on peruuttamaton sterilisaatio, ihmiset valitsevat mieluummin vaihtoehdon olla käyttämättä ehkäisyä lainkaan.”

Ilmastonmuutoksen seuraukset kohdistuvat rankimmin kehitysmaihin ja niihin sopeutumiseen on löydettävä tehokkaita keinoja, koska muutosta on mahdotonta pysäyttää täysin. ”Koska kehittyneet maat kantavat suurimman vastuun ilmastonmuutoksesta, niiden tulee tehdä syvällisiä muutoksia tuo-

tanto- ja kulutustottumuksiinsa. Kaikilla kehityksen tasoilla ihmiskunnan vaikutus ympäristöön johtuu väestön määrästä, kulutuksesta ja ympäristötuhosta, mikä aiheutuu kulutushyödykkeiden tuottamisesta. Rikkaiden maiden ihmisillä on suurin vai-

Väestönpaine voi purkautua joukkotuhontana

Kautta aikojen väestönpaineen synnyttämä kamppailu on ajoittain purkautunut julmalla tavalla, kun kokonaisia ihmisyhteisöjä on tuhottu. Nykyaika ei ole mikään poikkeus.

THOMAS ROBERT MALTHUSIN vuonna 1798 esittämä teoria nopeammasta väestönkasvusta suhteessa ruuantuotantoon kummittelee yhä jossain kaukaisessa menneisyydessä. Vaikka väestö kasvaa normiolosuhteissa nopeammin kuin ruuantuotanto, ihmiskunnalla on ollut onnea noista ajoista lähtien jo useaan kertaan, kun viime tingassa on kehitetty teknologisia keksintöjä, vihreitä vallankumouksen innovaatioita, kuten keino-tekkoiset lannoitteet, mekaaninen maanviljely ja tehomaanviljely.

VÄESTÖNKASVU ON AINA luonut paineita satunnaisista innovaatioista huolimatta alueellisesti, niin elintilan kuin ruuansaannin muodossa. Pakon edessä ihmiset, valtiot ja yhteisöt ovat pyrkinet keinolla tai toisella selviytymään.

Nälänhätä on aikojen saatossa ollut tuttu vieras kaikkialla maailman mantereilla, ja väestöt kärsivät kroonisista suhdannevaihteluista laihojen ja lihavien vuosien välillä. Krooninen nälänhätä ilmenee väestötieteellisesti korkeana syntyvyyttenä ja kuolleisuutena, ja hetkellisillä hyvillä hetkillä on taipumus kasvattaa kurjuudesta kärsivien määrää entisestään.

Köyhät, työttömät, syrjityt ja kerjäläiset eivät ole olleet vain kurjuuden merkki vaan myös lähtökohta mahdollisille rauhottomuuksille ja ylösnousemuksille. **Gunnar Heihnsohnin** teoria kriittisestä 30 prosentista väittää, että yhteiskunta on altis vallankumouksille ja rauhattomuuksille, jos väestöstä yli 30 prosenttia on 15–29-vuotiaita. Tästä näkökulmastapitkät lihavien vuosien jaksot suhdannevaihteluissa tai äkilliset väestönrakenteen muutokset ovat merkittäviä tekijöitä lietsomaan rauhottomuutta.

JOUKKOTUHONNAN SYNKKÄ HISTORIA

Taistelu resursseista niin pienessä kuin isossa mittakaavassa on ollut, ja on yhä, tärkeä tekijä ihmisten välisissä kamppailuissa. Kamppailu resursseista ilmenee kaikissa muodoissa, ja karuimmillaan myös vastustajien tuhoamisena.

Joukkotuhonnalla on pitkät perinteet osana taistelua resursseista, eikä siitä ole tahdottu päästä eroon, vaikka absoluuttinen kurjuus maailmassa on selkeästi vähentynyt vuosisatojen takaisesta. Yhteisöt ja kansat ovat aina löytäneet keinoja homogenisoitua yhä uudestaan ja uudestaan – ja luoda veteen piirrettyjä viivoja.

MONGOLIHEIMOJEN ELINTILA ja ruuansaanti heikkeni voimistuneiden jääkausien vaikutuksesta 200-luvun lopulla jaa. Vuosien 300–600 jaa. kansainvaellusten aikana mongolit lähtivät etelämmäksi ja länteen pakottaen muita heimoja vaeltamaan kohti länttä ja Rooman valtakuntaa. Vaikka mongoleista valtaosa ei ollut sotureita, joutui Rooma käymään ankaria taisteluita tuhotakseen heimot.

Niin antiikissa kuin myöhempinäkään aikoina ei ole ollut hankalaa tuhota tai orjuuttaa ulkopuolisia ihmisiä tiukan paikan tullen. Liika väestönkasvu on kautta aikojen luonut painetta levittäytyä tai laajentua, eli valloittaa ja asuttaa vieraita alueita muilta ihmisiltä.

Syyt taistelulle resursseista ovat kuitenkin vaihdelleet eri aikakausien ja kulttuurien aikana. Laajamittaista ihmisten tuhoamista on pyritty oikeuttamaan vedoten muun muassa nationalismiin, eugeniikkaan, luokkaeroihin, uskontoon, rotueroihin, poliittiseen oppositioasemaan ja kolonialismiin.

kutus maailman ympäristön tilaan”, Vuorenmaa painottaa.

Vuorenmaa muistuttaa jälleen naisten roolin tärkeydestä: ”Koska kehitysmaissa naiset useimmiten tuottavat perheessä ruoan, kantavat veden ja keräävät polttopuut, on heillä keskeinen asema myös ympäristöön liittyvissä asioissa. Naisten tasa-arvoiset mahdollisuudet koulutukseen, terveydenhuoltoon, luotonsaantiin ja maanomistukseen, sekä heidän laillisten oikeuksien toimeenpano ei hyödyttäisi

ainoastaan naisia yksilötasolla, vaan myös heidän perheidensä ja yhteisöjensä ympäristöllistä ja taloudellista hyvinvointia.”

KUUMA PALLO

Koposen mielestä väestönkasvua pitäisi pitää enemmän esillä. ”Se on kuitenkin arka ja poliittisesti epäkorrekti asia, eikä siihen haluta puuttua. Se on kuin kuuma pallo, johon ei haluta koskea, ja kun kosketaan, syntyy usein äläkkä.” Väestönkasvuun ei Koposen mukaan ole olemassa patenttiratkaisua. ”On ymmärrettävä realiteetit ja toimittava niiden mukaisesti. Olennaista on

toimiminen sosiaalisen kehityksen, talouskehityksen ja terveydenhuollon kautta.”

Väestönkasvu nähdään usein vain negatiivisessa valossa, mutta siitä voi löytää myös hyviä puolia. ”Esimerkiksi Afrikan maissa väestönkasvu voi myös olla mahdollisuus silloin, kun väestö on nuorta ja heille löytyy järkevää tekemistä”, Koponen summaa. Myös Vuorenmaa on samaa mieltä nuorten voimasta. ”Parhaimmillaan he käynnistävät yhteiskunnallisen ja taloudellisen muutoksen, ja tätä kautta luovat pohjan yhteiskunnalliselle ja inhimilliselle turvallisuudelle.”

JOHANNA HOLM

Kirjoittaja on viestinnän opiskelija, jonka intohimona on yhteiskuntien ja ihmisten ymmärtäminen.

NATIONALISMI PAKOTTI partikulaariset yksiköt sulautumaan isompiin kokonaisuuksiin, mutta toisaalta nationalismi myös loi erottelunsa kautta vähemmistöjä, joiden kohtalo historiassa ei ole ollut ruusuinen. Liian väestönkasvun venttiilinä toiminut kolonialismi taas vähensi väestönkasvun painetta Euroopassa, mutta toisaalta loi valtaisan väestönkasvun paineen kolonisoitujen alueiden uusien asukkaiden ja alkuperäisväestöjen välille.

Eurooppalaista alkuperää olevat väestöt ovat menestyneet muilla mantereilla alkuperäisväestöjen kustannuksella. Etelä-, Keski- ja Pohjois-Amerikan suuret intiaaniväestöt, Australian aboriginaalit, Tyynenmeren saarten kansat ja Karibianmeren saarten alkuasukkaat ovat vetäneet lyhyemmän korren taisteluissa elintilasta – mutta vain tällä kertaa. Myös ennen nykyisiä alkuasukkaita on ollut vielä aikaisempia alkuasukkaita.

Uudet lajit, rodut, ihmiset, heimot, vaikutteet, tekniikat ja geenit ovat kohdanneet lukemattomia kertoja. Luonnon kiertokulussa ei ole voittajia tai häviäjiä, vaan ainoastaan niitä, jotka selviytyvät ja jatkavat.

IKUINEN KAMPPAILU

Joukkotuhonta väestönpaineen alaisena ilmiönä ei missään nimessä ole enää pelkkä menneisyyden haamu vaan yhä aktiivinen ilmiö maailmalla: muistissamme ovat säilyneet esimerkiksi Natsi-Saksan kamppailu elintilasta vuosina 1936–1945, toisen Japani-Kiinan sodan aikaiset kansanmurhat ja Kiinan kolonisaatio 1937–1945, Neuvosto-Venäjän luokkasodat ja kansanmurhat 1918–1960, Itä-Euroopan venäläistäminen 1939–1989, Ruandan kansanmurha 1994 sekä Jugoslavian hajoamisotien etniset puhdistukset 1991–2000.

Tällä hetkellä joukkotuhonta jatkuu ainakin lukuisissa sisällissodissa Afrikassa ja Aasiassa sekä pitkäaikaisesta nälänhädästä kärsivässä Pohjois-Koreassa, jossa poliittisesti epäluotetut eivät ole oikeutettuja säännöstelyihin ruoka-annoksiin.

MAAILMASSA ON TÄLLÄ HETKELLÄ arviolta noin 23–34 miljoonaa maan sisäistä tai maansa ulkopuolelle paennutta pakolaista. Muun muassa elintasokuilut, konfliktit, nälänhädät, vähenevät resurssit ja aavikoituminen luovat voimakkaan väestönkasvun avulla aikapommin, joka vain odottaa laukeamistaan.

Kansainvaellukset eivät ole historiaa vaan osa juuri tätä hetkeä. Tuhannet lähtevät päivittäin kotiseuduiltaan selviytyäkseen ja kohti parempaa elintaso.

VOIMMEKO LOPUTTOMIIN estellä heitä? Missä kulkee se hiuksenhieno raja, kun liika muuttuu liiaksi ja kamppailu elintasosta muuttuu kamppailuksi elämästä ja kuolemasta?

ANTTI VAINIONPÄÄ

Kirjoittaja on poliittisen historian opiskelija, jonka muihin kirjoitelmiin voit tutustua osoitteessa <http://seuraavasiirto.blogspot.com/>

Ghanan kaupungeissa kuhisee

Ghanalaiset muuttavat joukoittain maaseudulta kaupunkeihin paremman elämän toivossa. Väestönkasvu ei ole ainoa ongelma: maalaisperheen lapsikatraan kasvun taustalla on huutava puute inhimillisistä peruspalveluista.

Ghanan pääkaupunki Accra on Länsi-Afrikan merkittävimpiä kasvukeskuksia. Talouskasvu on hurjaa, ja kaupungin väkiluku kasvaa räjähdysmäisesti: väkeä otetaan vastaan sekä maaseudulta että naapurimaista. Accra on osa Afrikan ehkä merkittäväntä urbaania käytävää (urban corridor), jonka muodostavat Ibadan, Lagos ja Accra. Käytävä on suunnilleen 600 kilometriä pitkä ja linkittää yhteen Nigerian, Beninin, Togon ja Ghanan. Se on Länsi-Afrikan talouden moottori.

Tällaisten käytävien etu on kaikkinaisen taloudellinen kasvu, mutta toisaalta nämä käytävät voivat johtaa myös epätasa-arvoiseen alueelliseen kehitykseen: pääkaupungit voimistavat suhteitaan muihin talouskasvun keskuksiin (lue: toisiinsa) sen sijaan, että ne mahdollistaisivat kehityksen tasapuolisen leviämisen. Tämä on tilanne myös Ghanassa.

Ghanalla menee kaiken kaikkiaan melkoisen hyvin. Talous on kasvanut tasaiseen tahtiin melkein kolme vuosikymmentä. Vuosituhattavoitteista saavutetaan suurella todennäköisyydellä valtaosa ja poliittisestikin menee hyvin, sillä Ghanassa on toimiva monipuoluejärjestelmä. Myös suuremmilta konflikteilta on viime vuosikymmeninä välttytty.

KEHITYS ON KUITENKIN jakaantunut epätasaisesti, ja Ghanan pohjoinen maaseutu kärsii edelleen äärim-

mäisestä köyhyydestä. Valtaosa pohjoisen Ghanan väestöstä elää pienviljelystä, mutta olosuhteet maanviljelylle ovat vaikeat: pohjoisessa on vain yksi sadekausi vuodessa. Näin ollen yhä useampi päättää lähteä kaupunkiin etsimään onneaan. Välietappina saattaa toimia Tamale, pohjoisen maakunnan pääkaupunki, tai jokin muista maakuntien pääkaupungeista. Päätepiste on kuitenkin usein Accra, joskaan sinne pääsy ei aina tuo onnea.

Asuntoja ja työpaikkoja ei ole. Synty slummeja, ja rikollisuus sekä muut sosiaaliset ongelmat kasvavat: katulapsi-ilmio räjähtää käsiin ja kasvaa kokonainen sukupolvi toimeettomia nuoria. Näiltä nuorilta puuttuvat peruspalvelut, asunnot ja koulutusmahdollisuudet.

Kaupungistumiseen liittyvien ongelmien taustalla ja kaikkinaisen kehityksen esteenä nähdään usein väestönkasvu. Ihmisiä on liikaa, ja kehitysyhteistyön linjauksia mietittäessä

”Razik joutui jättämään koulunkäynnin kesken, sillä Saibu osoittautui akateemisesti lahjakkaammaksi, ja perheen rahat riittivät vain yhden lapsen kouluttamiseen.”

sä painotetaan perhesuunnittelun ja ”asennekasvatuksen” tärkeyttä. Kysellään, voiko väestönkasvu hillitä ehkäisyä lisäämällä, ja ajatellaan, että lapsiluvun pienenemisellä on automaattisesti positiivinen vaikutus perheen hyvinvointiin. Entä jos elämän reaali-teetit ovat sellaiset, että niihin ei tämä logiikka pure?

VÄESTÖNKASVU: ONGELMIEN SYY VAI OIRE?

Ajatellaanpa asiaa Accran katulapsitilanteen näkökulmasta. On arvioitu, että Accrassa on 20 000 katulasta, mutta todellinen lukumäärä voi olla paljon suurempikin. Tyypillinen katulapsi on teini-ikäinen, lapsuutensa kesken jätetty lapsi.

Annetaan tällä kertaa ilmiön edustajalle nimeksi **Adamu** ja iäksi 15 vuotta. Adamu on kotoisin pohjoisesta, Tamalen maaseudulta. Hänen vanhempansa **Ibrahim** ja **Sakina** ovat pienviljelijöitä. Pariskunta on saanut yhteen-

sä kuusi lasta, joista kolme on kuollut. Elossa ovat Adamu ja hänen kaksi veljeään, **Razik** ja **Saibu**.

Lapsia Adamun vanhemmat tekivät aikanaan monta, koska lapset ovat ainoa tapa turvata toimeentulo myös vanhuusvuosille. Julkinen sosiaaliturva Ghanassa on lapsenkengissä. Lisäksi oli odotettavissa, että osa lapsista tulee kulemaan ennen aikaisesti esimerkiksi malariaan. Lapsikuolleisuuslukemia ei ole saatu hilattua riittävän alas edes vimmaisesti vuosituhattavoitteita kohti pyrkivässä Ghanassa.

Adamu ja hänen veljensä kasvoivat kouluikäisiksi. Adamu on lapsista vanhin, ja hän aloittikin koulunkäyntinsä mallikelpoisesti. Kun hän oli saanut toisen luokan käytyä, tuli kuitenkin Razikin vuoro aloittaa ensimmäinen luokka. Siinä vaiheessa Ibrahim totesi, ettei hänellä ole varaa kouluttaa heitä molempia.

Tuolloin Ghanassa oli jo lanseerattu Free Compulsory Basic Education Programme (FCUBE), joten periaatteessa koulunkäynnin olisi pitänyt olla ilmaista. Ilmaisella tarkoitan sitä, että perheet eivät joudu maksamaan koulumaksuja. Sitä se ei kuitenkaan vielä ollut, ja koulumaksujen lisäksi perheelä jäi paljon muutakin koulunkäyntiin liittyvää kustannettavaa: koulupuvut,

kirjat sekä erinäiset tentti- ja muut maksut.

Niinpä Adamu joutui jättämään koulunsa kesken. Hän jäi kotiin auttamaan äitiään kotitaloustöissä, ja hieinan vanhempana, 10-vuotiaana, Adamu alkoi myydä Tamalen taksiasemalla juomavesipusseja (joita paikalliset kutsuvat pure wateriksi). Myöhemmin

”Väestönkasvua ei pysäytetä yksistään seksuaalivalistuksella tai perhesuunnittelulla, vaan perustavanlaatuisten ihmisoikeuksien toteutumisella.”

myös Razik joutui jättämään koulunkäynnin kesken, sillä Saibu osoittautui akateemisesti lahjakkaammaksi, ja perheen rahat riittivät vain yhden lapsen kouluttamiseen.

Adamu vietti vuosia tehden töitä Tamalen kaduilla. Lopulta hän kyllästyi. Lisäksi Adamu tajusi, että jos hän aikoi päästä hyvin naimisiin, hänen pitäisi alkaa säästää rahaa erinäisiä keittiötarvikkeita varten. Hyvän avioliiton solmimisen edellytys on, että tulevala morsiamella on jo valmiina talouden pyörittämiseen tarvittavia välineitä. Niinpä Adamu ja hänen vanhempansa tekivät päätöksen, että Adamu lähtee Accraan etsimään töitä.

Nyt Adamu myy juomavesipusseja Accran vilkkaimmalla torilla. Hän viettää myös yönsä ulkona. Adamu seurustelee 17-vuotiaan Kwamen kanssa. Myös Kwame asuu kadulla. Kwamen kanssa seurustelu takaa Adamulle sen, että hän saa nukkua yönsä rauhassa ja turvassa. Adamun elämä ei ole malliltaan: hän ei ole saanut säästettyä rahaa, hänellä ei ole kotia ja hän sairastelee paljon. Vielä huonommiksikin asiat voivat kuitenkin kehittyä.

ADAMUN TARINA ON FIKTIIVINEN, mutta se antaa kuvan siitä, millaista todellisuus Ghanassa on. Jos koulunkäynti todella olisi ilmaista, jos raskaana olevien ja synnyttävien äitien sekä pienten lasten terveydenhuolto olisi asianmukaista ja kaikkien saatavilla, ja jos paikallisilla olisi enemmän resursseja (esimerkiksi asianmukaiset kastelu-järjestelmät) viljellä maata ympäri vuoden, olisiko väestönkasvu ja kaupungistuminen yhtä rajua? Jos ihmisiltä puuttuvat peruspalvelut, voidaanko väestönkasvu nähdä kehityksen esteenä?

Asiaa voidaan tarkastella myös päinvastaisesta näkökulmasta: kehitykseen olennaisesti liittyvien peruspalvelujen puute onkin väestönkasvun ja kaupungistumisen syy. Väestönkasvua ei pysäytetä yksistään seksuaalivalistuksella tai perhesuunnittelulla, vaan perustavanlaatuisten ihmisoikeuksien toteutumisella. Väestönkasvua ei voi syyttää siitä, että Afrikka ei kehity toivomaamme vauhtia.

Ennen kaikkea kehityksen puute on hallitusten ja kansainvälisen yhteisön kyvyttömyyttä – tai haluttomuutta – tarjota sellaisia peruspalveluja, jotka saavuttaisivat kansalaiset. Ehkä näiden palvelujen tarjoaminen vaatisi liikaa: halun kuulla ja nähdä, mitä ihmiset oikeasti tarvitsevat sekä halun käydä aitoa kulttuurista dialogia.

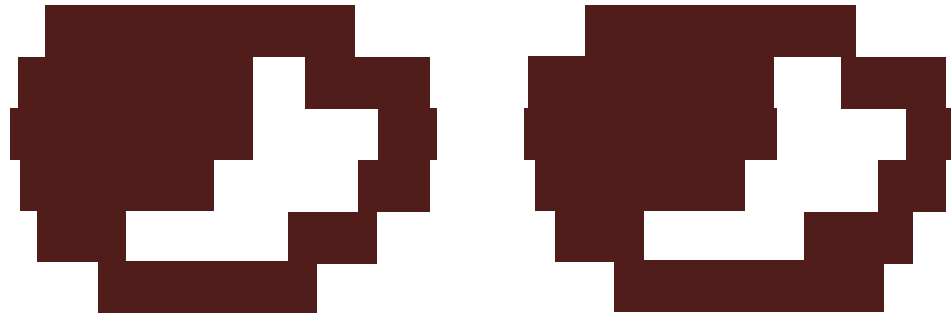
Tämän hetkiset kansainväliset sopimukset ja kehityspoliittiset linjaukset eivät lupaa hyvää: ne ovat kapeakatseisia ja liian usein läntisen maailman muotoilemia. Mutta onnea kuitenkin matkaan, Adamu ja muut!

ELLI NIEMINEN

Kirjoittaja on sosionomi, joka työskenteli Ghanassa katulasten parissa vuonna 2009. Hän on työskennellyt erilaisissa kehitysyhteistyöprojekteissa myös Sambiassa ja Swazimaassa.

Kuinka aidsista selvittäään?

Eteläinen Afrikka on tarjoillut maailmalle jo pitkään synkkiä aids-tilastoja. Tummiin lukujen taakse kätkeytyy kuitenkin myös toivoa.

Suomella on eteläisessä Afrikassa pitkäaikainen ystävä nimeltään Namibia. Suhteen juuret ulottuvat vuoteen 1869, jolloin suomalaiset lähetystyöntekijät saapuivat silloiseen Ambomaahan. Suomalaiset muistavat myös presidentti Ahtisaaren roolin Namibian itsenäisyystaistelun tukijana. Varsinainen itsenäisyys saavutettiin vuonna 1990.

HISTORIA JATKOI KULKUAAN myös Ahtisaaren jälkeen. Vuosituhannen vaihtumiseen mennessä itsenäinen Namibia liittyi muiden eteläisen Afrikan valtioiden kanssa hiv-epidemian rajuimminkin kohdanneiden maiden joukkoon. Lähimenneisyyden tapahtumat muokkasivat osaltaan epidemian leviämistä. ”Tekijät eri maiden epidemioiden taustalla vaihtelevat. Namibiassa epidemian alku sijoittui samoihin aikoihin itsenäisyssodan loppumisen kanssa, kun ihmiset palasivat kotiseuduilleen”, kertoo Helsingin yliopiston tutkijatohtori **Riikka Shemeikka**.

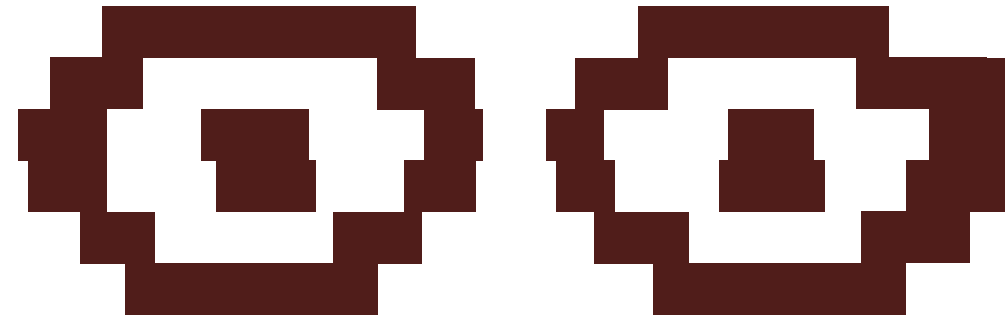
Namibia kertoo osaltaan Saharan eteläpuolisen Afrikan hiv-epidemian kehityksestä. Tartunnan saaneiden määrä kasvoi räjähdysmäisesti vuosituhannen vaihteeseen saakka, jolloin suurimman esiintyvyyden maissa, kuten Zimbabwessa, Botswanassa ja Les-

othossa, tartunnan saaneiden osuus nousi yli 20 prosenttiin. Pahimmillaan, vuonna 2002, myös Namibiassa luku kipusi 22 prosenttiin.

TAPPAVASTA TAUDISTA KROONINEN SAIRAUUS?

Avustusjärjestöt ja tutkijat ovat kuitenkin saaneet kertoa hyviä uutisia kentältä, sillä hiv-epidemia on tilastojen mukaan ohittanut huippunsa myös eteläisen Afrikan maissa jo liki kymmenen vuotta sitten. UNAIDS tiedottaa alueen epidemian tilan joko tasoittuneen tai parantuneen. Sama pätee aluetta tutkineen Shemeikan mukaan myös Namibiaan, sillä kaikki mittarit antavat aihetta varovaiseen optimismiin: uudet tartunnat ovat vähentyneet, riskikäyttäytyminen vähentynyt ja virusta kantavien määrä laskenut noin 13 prosenttiin.

”Tappavasta taudista tuli krooninen sairaus” – näin huojentuneina otsikoitiin helmikuun lopussa Helsingin Sanomissa julkaistu aids-aikajana. Jutun toimittaja juhli kirjoituksessaan hivlääkityksen kehittämisen myötä koitavaa uutta aikaa: nykyisin hiv-infektion kanssa elettyä elämää voi verrata elämään diabeteksen kanssa. Onkin totta, että myös afrikkalaisen epidemian laskusuhdanteeseen on vaikuttanut

erityisesti ulkomaalaisin avustusvaroin taattu antiretroviraalilääkitys, jonka yleistyminen on pidentänyt elinikää ja vähentänyt kuolleisuutta hiv:n pahiten riivaamisissa maissa.

Epidemian vaikutukset näkyvät kuitenkin myös muualla kuin väestössä, jonka muotoon ja kasvuun aids-kuolleisuus jättää jälkensä. Koko väestöä koskeva ilmiö hahmottuu terävim-

”Lähetystyöntekijöiden jäljiltä Namibiaan on jäänyt tapa pitää suomalaistyyppisiä ’kirkonkirjoja.’”

min maaseudulla, kylissä, kotitalouksissa ja perheissä.

SHEMEIKKA ON TUTKINUT Namibiassa muun muassa keinoja, joilla maaseutualueen perheissä ja yhteisöissä selviydytään epidemian keskellä. Yhteisöjä tutkivalle aineistoa on tarjolla paljon: lähetystyöntekijöiden jäljiltä alueelle on jäänyt tapa pitää suomalaistyyppisiä ”kirkonkirjoja”. Shemeikan mukaan selviytymiskeinoja vaaditaan erityisesti, kun perheen vanhemmista toinen tai molemmat menehtyvät aidsiin. Tällöin kotitaloudet muotoutuvat uudelleen sen mukaan, kuka pystyy pitämään huolta kodista ja orvoiksi jääneistä lapsista. Orpojen määrä on kasvanut dramaattisesti vuosikymmenen aikana hiv-huipun maissa. Namibias-

”Orvoista huolehtivat nuoret ajautuvat helposti köyhyyteen ja jäävät paitsi koulutus- ja työllistymismahdollisuuksista.”

sakin kolme neljästä orvosta menettää vanhempansa aidsille.

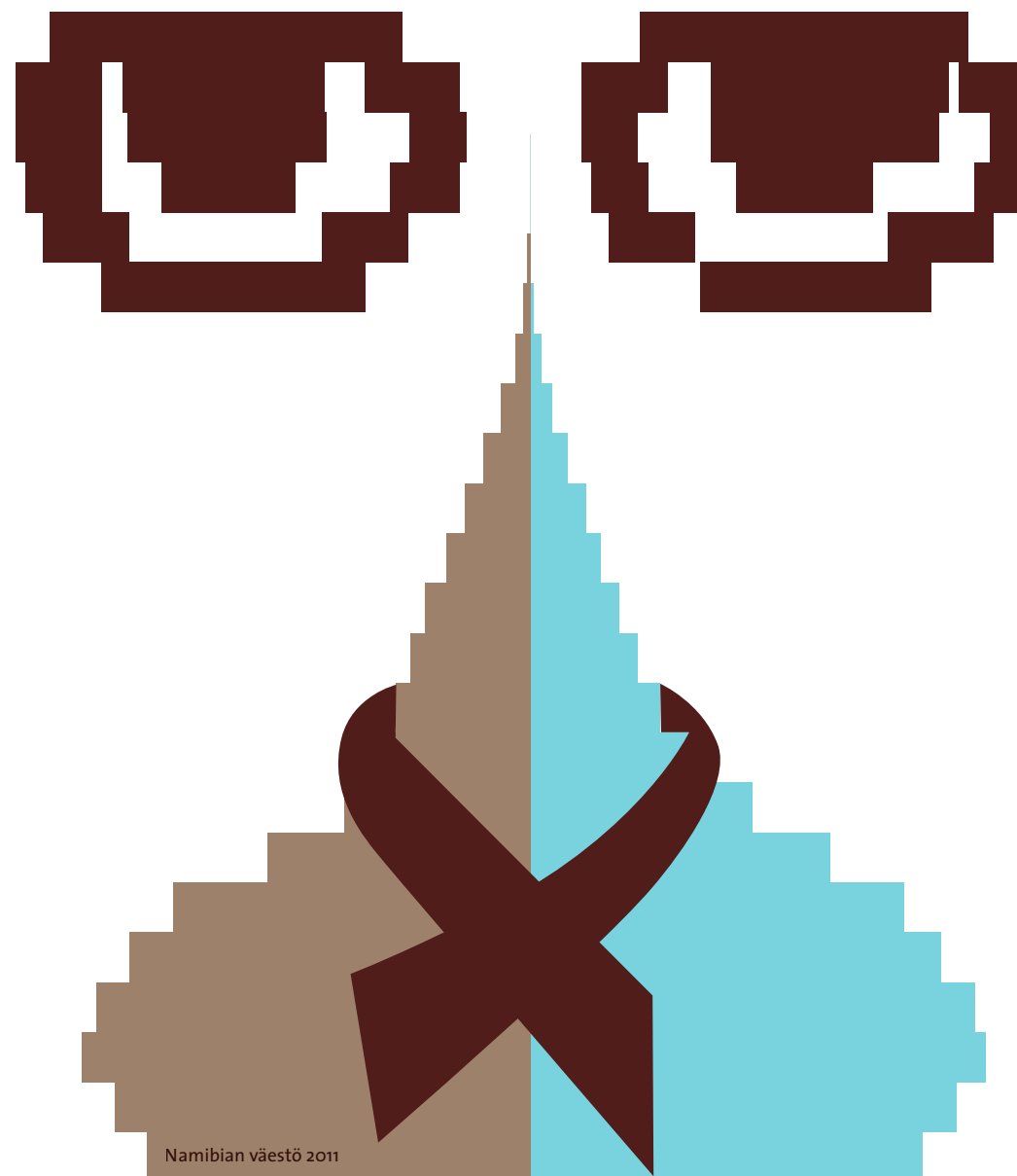
Orpojen huoltajiksi jäävät yleensä isoäidit, tädit ja sisaret – siis naispuoliset sukulaiset. Shemeikka puhuu myös niin kutsutuista juniorijohtoisista kotitalouksista, joissa lapsista ja kodista jää huolehtimaan perheenjäsen, joka ei yhteisön silmissä ole vielä aikuinen. Nuorten aikuisten pystyssä pitämien

kotitalouksien määrä tulee Shemeikan tutkimuksessa esitetyn arvon mukaan kasvamaan entisestään. Harvoissa tapauksissa kodin johtoon jää yksi lapsista, jos suvun voimavarat eivät riitä heistä huolehtimiseen.

Infektioiden määrän ja kuolleisuuden laskiessa Saharan eteläpuolinen Afrikka, hiv-epidemian pahiten koetelema alue, reagoi nyt ja tulevaisuudessa tavoilla, jotka eivät näy väestöpyramidin muodossa. Orvoista huolehtivat nuoret ajautuvat helposti köyhyyteen ja jäävät paitsi koulutus- ja työllistymismahdollisuuksista. Ristiriitaisinta on, että yhteisön silmissä heitä saatetaan yhä pitää alaikäisinä, lapsina, oman kotitalouden ja perheen uupessa.

TILASTOISTA NÄEMME, kuinka uusien tartuntojen ja aids-kuolemien kasvu on taittunut ja jopa lähtenyt laskuun. Näin on käynyt myös maissa, joissa hiv ja aids ovat lyhyessä ajassa saaneet kansantaudin aseman. Viruksen leviäminen ei ole kuitenkaan loppunut, ei Suomessa eikä Namibiassa. Vuosikausien sairastaminen ja kuolleisuus ovat jättäneet suurimmat arvet eteläisen Afrikan väestöihin, yhteisöihin ja perheisiin. Saattaa siis olla ennenaikaisista, edes Helsingissä, verrata hiv:tä diabetekseen.

MINNA OKSANEN

Namibian väestö 2011

They Don't Want to Go Back Home – Immigrant Stories from a Beautiful City

Sonia from Ecuador, Ed from Honduras, Ali from Pakistan, Usi from Somalia, Sergio from Bolivia. People from different parts of the globe lead a life in Barcelona, far from their families. The European dream, however, is becoming harder for them.

Sonia R. asked me to sit down in her dining room in Barcelona. She lives with her son and two roommates in a flat of less than 100 square meters. She seemed to be focused on reading a cooking book; she is attending a course, and she has a new job in a restaurant. When I asked her if she is interested in going back to Ecuador, she said emphatically: "No, I am not thinking about going back there. My life is here, my son was born here and he is growing up with education from here."

Despite this, she was in trouble a few months ago: one day her boss told her and other colleagues that due to reducing costs they had to be fired. "I was un-

"In the nineties you got a job, you got a social security and then you got the papers. But now things are different."

SONIA, ECUADOR

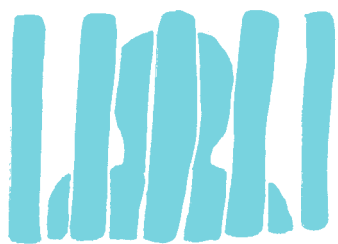
employed, but because I have already paid the house, I decided to take a vacation. Then, suddenly, I got a new job as a cook. The thing about money is that you have to know where it is. If you don't know how to do a thing right, you have to try it. Otherwise you will never learn."

Sonia was lucky if we consider the fact that she came to Spain in the late 90's, when it was possible to get an employment contract and then get the identification papers/employment permit. Now that is impossible. Immigrants must start the process in their own countries or wait 3 years without papers after they can demonstrate their permanency and their integration to Spanish society or the region where they have been living according to the "arraigo" law (taking roots), but they must be careful to not be caught by the police.

"When I came, the law was permanent: you got a job, you got a social security number and then you got the papers and employment permits. But now things are different. When I came you couldn't even see stores owned by immigrants, now you see it everywhere", Sonia said.

Like Sonia, many immigrants don't want to go back home even in the face of the crisis. Despite the European dream becoming a nightmare for many, few of them are returning to their home countries.

"My boss fired me saying I could not keep the job without papers. Anyhow, he promised to take me back if I just went back to Honduras so that we could make the job contract and after that, I could return to Spain legally." ED, HONDURAS

23 YEAR OLD ED IS a Honduran who came to Valencia in March 2008. Some friends told him that life in Spain was easier and that he could find a job. Even if the economic situation was not as bad as now, he quickly understood that there were no jobs for an illegal immigrant.

Nevertheless he did not give up until he found a job in a restaurant kitchen. He used to work from 1 pm to 2 am.

Facts

THE IMMIGRATION PHENOMENON in Spain is new. Emigration increased vehemently only in the 1960s and 70s.

- Just between 1996 and 2001 the number of immigrants increased very fast from almost 500 000 to more than one million, and it rose to more than 5 million in 2005 according to INE (Statistics Center). According to Eurostat (2010) Spain has the highest rate of extra-communitarian immigration in Europe.
- About 7 per cent of the country's population is from outside of the European Union, and it gets the second place after Germany in number of immigrants, around 3-4 million. The immigrants are mainly Moroccan, but there are many Latin Americans, especially Ecuadorians and Colombians.
- In the 1990s and in the beginning of the 2000s the economy was looking for foreign people to work. However, the economic crisis of Spain has changed things for the worse. Unemployment in the whole country is more than 20 per cent and among the foreign people increased from 21,8 per cent (in 2008) to 28,4 per cent (in 2009). Many immigrants have difficulties with finding a job, and even with keeping the one they have got.

JULIE MORATTI

Due to the hard work he lost almost 10 kg. "During the busiest hours, the boss used to yell and tell me to do the work faster." Ed was so stressed up that he quit soon, but then he felt regret because of his economic situation. "I felt very sad sometimes, because I wanted to buy new things, like clothes or shoes as I did in my country. But I had no money." Ed had to borrow money from friends to pay his rent. After a long time of job hunting he got a job at a store. "I think the boss liked me. He told me there was no problem with the papers."

But one day his luck changed: as he was walking to the store the police stopped him and asked him for papers. When they realized Ed's situation, he was taken to prison. "They told me to take off my clothes and to be careful not to sit down on the bench because

a dirty man had been sitting there before. I stood for two days in prison. They released me with an expulsion order, and I had to appeal. My boss fired me saying I could not keep the job without papers. Anyhow, he promised to take me back if I just went back to Honduras so that we could make the job contract and after that, I could return to Spain legally. It all was a big lie, which I believed. But at the last minute I changed my mind."

In 2009 things did not get better for Ed. He received terrible news from home: his country was going through a bad political situation, when some members of the army took the president Zelaya out of the presidential chair and sent him out of the country. Ed's brother was murdered on the street. "I felt really sad about this. I wanted to go back to Honduras and see my brother dead, maybe to believe it was true. My mother told me to stay in Spain. She was afraid and didn't want me to be the next victim." Now Ed is waiting for "arraigo" to solve his situation. He is also studying Valencia's language (Catalan).

"Since I was a child I my dream has been to live in Europe. Here I do not have my parents to tell me how to live – I have freedom."

ALI, PAKISTAN

ALI, 27, IS A MAN FROM PAKISTAN. He came to Barcelona four years ago. A Pakistani man sold him a false Italian residency card, which is easy to falsify since it is not plastic like in many

other European countries. The man also sold him a fake passport: the photo was changed to fit with the false ID. Ali entered Italy and then came to Catalonia. Once here, he went to the Pakistani Consulate and said someone stole his passport.

Ali does not have the papers yet and it is difficult to get hired. He earns money by selling pirate DVDs in bars.

Some succeed despite the odds

ON THE OTHER HAND, NOT ALL ARE STORIES OF TROUBLES. There are non-communitarian immigrants who are fulfilling their dreams in Southern Europe. **A. Costa** is a 35-year-old Brazilian woman, who came to Valencia seven years ago. She regularized her papers' situation in 2005 when the socialist Rodriguez Zapatero made a kind of amnesty for all the immigrants without papers. When she was illegal, she worked as a waitress. "I remember funny situations. Once my boss held my arm and took me to the backside of the bar. I was totally amazed: what happens? He quickly pushed me outside and then told me that the police was coming to ask for papers."

Now those memories only remind her of her past. She is totally legal and does not have to hide from the police anymore. For the last two years she has owned a coffee restaurant and now she is managing a fashion boutique with Brazilian products. I visited her downtown Valencia store called Brazilian Soul. She welcomed me at the door and we went upstairs, while she had a native employee on duty in the basement.

She has done very well recently, and the crisis does not seem to affect her. She is living in Ayuntamiento Plaza, one of the best areas of the city. She feels safe in Valencia, and life is quiet. Anyway, she told me that she has been thinking about moving to another apartment. "I am tired of living in the same place", she said. "I should be applying for Spanish nationality, but I've been lazy about it. Now I still have to make the last renewal, the permanent one. I've done the renewal three times already," A. Costa told.

JULIE MORATTI

According to Ali, the pirate business is managed by Chinese people. Ali buys every movie for one euro and then he sells them for 2 or 2,70 euros.

I met Ali in Roma caffè where he sells movies. "I came here to work," Ali told. "Four years ago I was working at construction sites, but three years ago that business began to get worse. In Pakistan business is OK, but there are bombs – we have a lot of problems with bombs – and the government is an asshole."

Ali's whole family lives in Pakistan. They have a house and work and they do pretty well economically, too. I asked him, would he not want to return there instead of having a difficult time in Spain. He answered: "No, I won't go back there. I would like to visit my family once I get the papers, but not live there. Since I was a child I my dream has been to live in Europe. Here I do not have my parents to tell me how to live – I have freedom. There are no problems with violence and bombs either. Especially young people are nice and I can go to the mosque to pray."

An unexpected thing is that instead of being afraid of the police, Ali actually likes them. "In Barcelona the police are quiet. They don't bother me; they have never stopped me for the movies, never." According to Carles, a Catalan

Social Activist, this happens because the police cannot cover it all. Sometimes they fine people who drink on the streets, other week they follow Africans or Asians who sell false products. "Nobody knows when it is going to be his day."

"I have no money to pay for a place to sleep, no money to shop. I beg because there is no job for me." USI, SOMALIA

USI SAT ON THE STREET begging for money. I talked to her and she told me about her life. She had come from Somalia for just two months ago, without any documents. "I have no money to pay for a place to sleep, no money to shop. I beg because there is no job for me."

She explained that she came to Cadiz by patera (boat) like many African immigrants do. She came to Barcelona because she already knew about the city and thought she could get a job. Things have not proceeded exactly that way. "They say to me that if you don't have papers, there is no job." She told me about the lawyer she had spoken to. He had explained Usi the arrai-go law: Usi should wait for three years until she could get the papers. "That's too long, I need a job. I live anywhere, I sleep outside."

I wanted to know how people react on a beggar on a very luxurious street. "People are nice, they are sorry for me. They help me. Sometimes they give me money, sometimes they give me food."

husband to be there, too. "Come later, I ask my husband." Afterwards, she began to feel comfortable and even friendly: she told me she was on duty because his husband was sick. She usually helps him on the business every day, but not in the public. "In my country I was a housekeeper, but there I had it all. Life is harder here, so we both have to work to earn money."

JULIE MORATTI

I WANTED TO HAVE A GIRL'S POINT OF VIEW, so I went to a Pakistani store where I met a beautiful girl called Nori. It was a little bit hard to begin a conversation because she wanted her

"I was thinking of becoming a prostitute to get some money." SERGIO, BOLIVIA

SERGIO, 29, IS A BOLIVIAN who lives in Valencia's capital illegally. He told me he is desperate because he cannot get any job. He has not paid the rent of the room where he sleeps, neither the water and electricity bills. "I was thinking of becoming a prostitute to get some money."

Sergio and his family came to Spain because the economical situation in Bolivia was terrible. "All this began in 2007. My family didn't have the possibilities to work in my country, so we thought about going somewhere else, and we said: Spain! Why not going there?"

Sergio's first impression of Valencia was positive: "Damn, really nice place, beautiful girls, a clean city in order... new life! The people here are very open-minded. Some people here don't have respect for one another, but I see it's a liberal country."

However, now he is not only bored and concerned about his problems, but also thinking about going back to Bolivia. "I am illegal you know. When the police catch illegal people, they are asked for the d.n.i." (national identity document, in the case of foreigners is called n.i.e.) I could see that he was not willing to talk anymore, but finally he added: "Things are getting so bad here, and the worst is when you don't have anyone to help you."

JULIE MORATTI

The writer is doing a study on the immigrant situation in Spain.

KOLUMNI MAARIT OLKKOLA

Väestön KASVU

"Kehitysmaiden asukkaiden on pakko olla kyvyttömämpiä kuin rikkaiden länsimaiden, koska he ovat edelleen köyhiä."

"Naisten on pakko olla huonompia johtajia, koska he eivät ole päässeet johtaviin aseisiin yhtä paljon kuin miehet."

"Humanistinen tiedekunta pitäisi lakkauttaa, koska me humanistit emme tuota mitään lisäarvoa yhteiskunnalle."

LUULIN NAIIVISTI, ETTÄ TÄLLAISIA MIELIPITEITÄ ei enää voisi kuulla kuin kenties perussuomalaisten puoluekokouksessa. Ainakaan en odottanut kuulevani niitä yliopistoyhteisössä (tosin humalaisen ihmisen suusta Alinan tupakkakopissa).

Eniten minua kuitenkin ärsyttää se, etten hetken jankkaamisen jälkeen enää jaksanut lähteä vakavissani haastamaan näitä mielipiteitä, sillä argumenttini menivät kuuroille korville. Sen sijaan, että henkilö olisi esittänyt perusteltuja vasta-argumentteja, hän turvautui pätemiseen: "Ootsä lukenu Darwinin Lajien synnyn? Ai et kokonaan, no et sä sitten voi ymmärtää näitä asioita."

SIINÄ HETKESSÄ EN OSANNUT VASTATA keskustelukumppanilleni, että biologisen evoluution rinnalla on jo vuosituhansien ajan (vähintään koko modernin ihmisen elinajan) toiminut toinen prosessi, kulttuurinen evoluutio, joka on pitkälti korvannut geneettisen evoluution maailman biologista muutosta ohjaavana voimana. Tähän kuuluu esimerkiksi erilaisia sosiaalisia valtarakenteita, jotka säätelevät ihmisten toimintaa. Siksi pelkällä Darwinilla voi selittää vain kovin vähän ihmisen ajan kehityskulkuja. Tämän hän olisi voinut oppia jo pääaineeni pääsykoekirjasta Verkottunut ihmiskunta, joka on alaotsikkonsa mukaisesti "yleiskatsaus maailmanhistoriaan". Ei siis mitään tähtitiedettä.

Samoisin olisin voinut haastaa hänen toisen väitteensä: Miksi johtajina on myös enemmän pitkiä miehiä kuin lyhyitä? Ovatto he yksinkertaisesti vain synnynnäisesti kyvykkäämpiä, vai vaikuttaako valintaan jokin alitajuinen käsitys siitä, että pidempi mies vain näyttää enemmän johtajalta? Onko sillä mitään tekemistä todellisten kykyjen kanssa? Naisten ja miesten välillä nämä alitajuiset "ominaisuuserot" korostuvat: miehet valitsevat johtotehtäviin helposti itsensä kaltaisia ihmisiä, koska he olettavat samojen piirteiden tekevän myös muista hyviä johtajia, eivätkä välttämättä näe muita mahdollisia menestyksekkäitä johtamistapoja.

Keskustelukumppanini kolmannen väitteen olen kuullut pelkästään tämän vuoden aikana jo ainakin kaksi kertaa. Pöyristyttävää tällä kertaa oli se, että lausuja oli itse humanisti. Millainen maailmasta tulisi, jos yhteiskuntiamme pyörittäisiin vain muutaman vuoden, yleensä vain muutaman kvartaalin, päähän katsovien yritysten mukaan? Tuskin yksikään järkävä yritysjohtajakaan visioisi tällaista maailmaa. Yritykset – kuten kukaan muukaan – eivät nimittäin voi ennustaa, miltä maailma näyttää vuonna 2050. Mitä taitoja silloin kaivataan? Mikä maa on silloin nousemassa talouden huipulle? Minkä kielen ja kulttuurin tuntemusta silloin tarvitaan? Mitä uusia luovia palveluita silloin kehitetään?

NIIN ILMASTONMUUTOS KUIN TALOUSKRIISIKIN ovat jälleen nostaneet pinnalle tarpeen ymmärtää myös menneisyyttä: sekä lähihistoriaa, kuten 1930-luvun ja 1990-luvun lamoja, että ihmisen ja koko maapallon esihistoriaa, kuten ilmaston vaihtelua ja ihmisen suhdetta ympäristöönsä eri aikakausina.

Luonnontieteilijät ymmärtävät, että ihmisyyhteiskuntien vaikutus maapalloon on olennainen. Taloustieteilijätkin ovat alkaneet ymmärtää, etteivät he voi turvautua pelkkiin talusteorioihin vaan joutuvat ottamaan huomioon myös muiden ihmistieteiden ja ympäristötieteiden näkökulmia.

Olin ajatellut, että humanistit olisivat se ryhmä, jolle sivuaine yhteiskuntatieteelliseltä alalta – tai edes yksi sosiologian kirja – ei olisi tarpeen. Taisin olla väärässä.

MAARIT OLKKOLA

Kirjoittaja opiskelee talous- ja sosiaalihistoriaa, kehityskaatutkimusta, ympäristötieteitä ja visuaalista journalismia.

Maitobaarista ehkäisybaariin

KAIRON VÄESTÖKONFERENSSISSA vuonna 1994 tiedemiehiä kehoitettiin laajentamaan niin kutsutun ”ehkäisybaarin” tuotevalikoimaa, jotta mahdollisimman monella eri taustoista tulevalle olisi mahdollisuus omien tarpeidensa mukaan räätälöityyn perhesuunnitteluun.

Faktoihin pohjautuvalla seksuaali- ja ehkäisyvalistuksella on saatu paljon hyvää aikaan. On kuitenkin virhe luulla, että ehkäisy olisi uusi ja upea länsimainen keksintö, joka tulee kädestä pitäen siirtää kehityksestä jälkeen jääneille. Ehkäisyn käytöstä on merkkejä tuhansien vuosien takaa ja jokaiselta maailmankolkalta. Eikä tässä vielä kaikki – ehkäisyä käyttävät eläimetkin: ainakin naarassimpanssien tiedetään pureksivan tiettyinä aikoina kemiallisesti ehkäiseviä lehtiä.

Erilaiset lehti- ja hedelmäpessaarit, kondomit, pidättyvyys, keskeytetyt yhdyntä, avioitumisiin säätelemisen, imettäminen sekä ehkäisevien yrttien ja jopa spermaa tappavan krokotiilin lannan käyttö ovat ikivanhoja ehkäisy menetelmiä. Myös abortit ja lapsenmurha tunnetaan enemmän tai vähemmän yleisinä ja hyväksytyinä tapoina säädellä yhteisön kokoa; moraalisiin kannanottoihin on vaikuttanut muun muassa näkemys siitä, milloin sikiöstä tai lapsesta tulee ”oikea” ihminen ja yhteisön jäsen. Käsitykset vaihtelevat kulttuurittain.

BIOLOGIAN YMMÄRTÄMISEN OHELLA onkin erittäin tärkeää ymmärtää niitä kulttuurisia ja uskonnollisia kehyksiä, joiden puitteissa yksilöt ajattelevat ja toimivat. Uusia ehkäisy menetelmiä ei aina oteta avosylin vastaan, eikä niitä välttämättä käytetä ohjeiden mukaan.

Otetaan esimerkiksi Etelä-Intia, jossa suhtautuminen kondomeihin on penseää etenkin maaseudulla. Kumit yhdistetään herkästi vapaaseen seksiin, eikä niitä kehdata ostaa tai käyttää. Niukasti yksityisyyttä tarjoavissa intialaistalouksissa on harvemmin salaisia kätkejä intiimituotteille. Kondomeista eroon hankkiutuminenkin voi olla hankalaa, roskat kun tavataan viskata suoraan kadulle. Pillereihin ja kierukoihin liitetään niin ikään negatiivisia assosiaatioita. Sen sijaan sterilisaatio on suosittua: sen avulla nainen saavuttaa naisen elinkaaren arvostetuimman, seniorinaisen, aseman ja sosiaalista liikkumatilaa. Päätöksellään nainen voi myös uhmata anoppiaan, jonka tahtoon miniän odotetaan muutoin mukisematta taipuvan.

Biolääketieteellisten menetelmien korostaminen linkittyy usein lääkäreiden, hallitusten, palveluntarjoajien ja tiedemiesten näkemyksiin, joiden mukaan vain teknis-tieteelliset menetelmät ovat varmoja ja tehokkaita, vaikka niihin tosiasiaa sisältyy monia ongelmia. (Tosin Japanissa e-pillerit ovat olleet vuosikymmeniä kiellettyjä sivuvaikutustensa vuoksi.) Luonnolliset menetelmät ovat ilmaisia, ja oikein käytettynä usein vaarattomia ja suhteellisen varmoja. Rytmimenetelmä esimerkiksi

on yleensä luotettava, mutta siihen totuttelu vaatii kärsivällisyyttä ja paneutumista. Perinteisten menetelmien väheksymiseen ei ole syytä. Omien näkemysten tuputtaminen on usein toisia alentavaa. Tiedon jakaminen sen sijaan antaa ihmisille valmiuksia tehdä omat ratkaisunsa.

Ihmiset ovat tunnetusti kärsimättömiä: helppo ja riskialtis vaihtoehto ajaa usein hankalamman edelle. Tämä johtaa väistämättä uuden teknologian kehittelyyn, myös ilman erillisiä pyyntöjä.

EHKÄISYBAARIN TULEVAISUUDENTUOTTEISIIN voi tutustua Robin Bakerin kirjassa Tulevaisuuden seksielämä (2000). Kirja povaa uutta, huolettomampaa tulevaisuutta, jossa lapset hedelmöitetään koeputkissa ja kasvatetaan lainakohduissa. Kloonauskin on tietysti mahdollista – mitä vain haluatte. Rahalla saa. Ehkäisymonitorista voi tarkistaa ajankohdan sopivuuden, mitä sitten mielessä pyöriikin. Niin miesten kuin naisten kannattaa tallettaa solupankkiin sukusolut jo nuorina. Tämän jälkeen sopii tehdä sterilisaatio ja aloittaa villi ja vaaraton seksielämä. Paksuksi ei pamahdeta vahingossa, isyydestä ei ole epäselvyyksiä eikä elatusmaksuista tarvitse stressata.

Kaiken maistelun lomassa voi tuki viivähtää muutaman kirpeän kysymyksen äärellä, kuten ”pienissä” lienee tapana; Millaisia variaatioita menetelmät mahtavat saada eri kulttuureissa? Missä määrin ihmiset saavat päätää, millaisia lapsia hedelmöitetään: sallitaanko tyttölasten ja vammaisten syntyä? Miten tunne-elämä pidetään ajan tasalla lukuisien kumppaneiden suhteen? Muuttuvatko käsityksemme insestistä, josta tullee biologisesti riskitöntä? Miltä tuntuisi tavata nuoruudenrakkauden klooni seitsemänkymmppisenä? Entä taudit – nekin varmaan hoituvat kädenkäänteessä ylähyllyn pillerillä?

Kirjoittaja opiskelee sosiaali- ja kulttuuri antropologiaa ja uskontotiedettä.

”Kumit yhdistetään herkästi vapaaseen seksiin, eikä niitä kehdata ostaa tai käyttää.”

ELOKUVA

Yhden ihmisen elämä

127 tuntia -elokuva on piinaavaa seurattavaa – parhaalla mahdollisella tavalla.

127 TUNTIA (127 HOURS)

VALMISTUMISVUOSI: 2010

OHJAUS: Danny Boyle

PÄÄOSISSA: James Franco, Kate Mara, Amber Tamblyn

ENSIN 127 TUNTIA ON ÄRSYTTÄVÄ, sitten ahdistava ja lopulta kaunis. Se muuttaa ajattelutapasi, vaikka et sitä haluaisi. Kaikki alkaa väkijoukoista. Kuva leikataan kiirehtiviin ihmisiin ja sitten parikymmppiseen mieheen, Aroniin (James Franco). Hän on osa yhteiskuntaa, mutta näyttäyty silti siitä erillisenä, ulkopuolisena. Hän on nuori, itsenäinen ja vapaa. Hän jättää vastaamatta äitinsä soittopyyntöön ja suuntaa Utahin autiomaahan yksin, kertomatta kenellekään. Tämä päätös on osoittautua hänelle kohtalokkaaksi.

Vuoden 2003 huhtikuussa 27-vuotias Aron Ralston lähti seikkailemaan Utahin autiomaahan. Kiipeillessään kanjoneilla varomattomasti kivenlohkare irtosi, ja Ralston putosi kanjoniin. Miltei tonnin painoinen kivenjärkele oli murskannut hänen oikean kätensä. Viisi päivää myöhemmin Ralston hortoili kanjonista puolikuolleena, apua etsien. Hän oli joutunut amputoimaan toisen kätensä.

Aron Ralstonin uskomattomasta tarinasta tuli välittömästi maailmanlaajuinen uutinen. Vuonna 2004 Ralston kirjoitti kokemuksistaan kirjan Between a Rock and a Hard Place, jonka pohjalta Danny Boyle (Trainspotting, Slummien miljonaari) on ohjannut hienon ja omalaatuisen elokuvan 127 tuntia. Nimi viittaa aikaan, jonka Ralston joutui viettämään kanjonissa, lähes kokonaan ilman ruokaa tai vettä.

Elokuvan alku on kepeä ja miltei ärsyttävä niin kuin Aronin, joka tallentaa itseään poseeraaviin valokuviin. Hän on seksikäs, hauska ja sanaavalmis – ja myös tietää sen. Hän hurmaa tottuneesti kohtaamansa reppumatkailijat mutta päättää olla lähtemättä heidän mukaansa. Pian tämän jälkeen onnettomuus tapahtuu ja elokuvan sävy muuttuu. Aronin pakokauhu, raivo ja turhautuminen täyttävät valkokankaan.

Boylen kuvat ovat komeita. Kaukana yläilmoissa suihkukone halkoo taivasta ja katsojana tuntuu kuin hengittäisi alhaalla kanjonin seinää Aronin kanssa. Utahin autiomaan tallentuu henkeäsalpaavassa upeudessaan ja Aronin hallusinaatiot hehkuvat värejä. 127 tuntia onkin yllättävän visuaalinen elokuva. Vaikka Aron on lähes koko elokuvan ajan vain yhdessä paikassa, kanjonissa, kuljettaa Boyle katsojan taitavasti Aronin mieleen, niihin muistoihin ja ihmisiin, jotka kannattelevat häntä.

James Franco on roolissaan ilmiömäinen miehenä, joka pakotetaan pysähtymään ja kohtaamaan valintojensa ja elämäntapansa seuraukset. Hänen piinaansa on hetkittäin miltei mahdotonta katsoa. A.R. Rahmanin musiikki tuntuu paikoin sotivan Francon tunnetiloja vastaan. Kap-palevalinnat tuntuvat liian kepeiltä, miltei ilkkuvilta. Toisaalta musiikki luo kontrastia elokuvan ahdistavalle aiheelle ja tavoittaa jotain Aronin perimmäisestä optimismista, mikä hänen persoonassaan säilyy myös kammottavissa olosuhteissa. Jopa kohua herättänyt kädenleikkaamiskohtausta on groteskiudesta ja karmivuudesta huolimatta yllättävän euforinen. Pohjavireenä on Aronin halu elää.

127 tuntia ei olekaan kertomus vain kiven alle jääneestä kiipeilijästä, vaan se tavoittaa vahvasti universaaleja teemoja. Tietyllä tavalla sitä voisi pitää myös masennuksen kuvauksena. Kuten kivenjärkele, myös masennus murskaa ihmisen alleen ilman, että sitä voisi poistaa tai vierittää pois. On katkaistava jotain omasta itsestään: tunnetiloja, ajatusrakenteita, ehkä jopa ihmisiä. Prosessi on usein tuskallinen, mutta vapautumisen jälkeen uusi mahdollisuus elämään on olemassa.

Elokuvan viimeiset viisi minuuttia ovatkin pelkkää Boylen juhlaa. Kuin loistava jazz, hän kuljettaa meidät muuttuneina ja yllättyneinä maisemiin, joista lähdimme. Kun kaukana horisontissa näemme kolme ihmistä, Aronin tavoin tunnetun syvä kiitollisuutta. 127 tuntia onkin pohjimmiltaan elokuva ihmisuhteista. Kaikki alkaa ja päättyy väkijoukkoihin, perheeseen ja yhteiskuntaan, jonka osa Aron on koko ajan ollut.

VILMA HAKALA

Kirjoittaja opiskelee sosiologiaa.

Vieraita omassa maassaan

Kiinan väestönkasvu ja kaupungistuminen polkevat maansisäisten siirtolaisten oikeuksia. Maaseudulta ei ole virallisesti lupaa lähteä kaupunkiin, vaikka elinkeinoa ei enää ole. Laiton maansisäinen siirtolaisuus on monelle ainoa mahdollisuus.

SIIRTOLAISUUS

Maailma on jakautunut globaalisti kahtia sekä rikkauten että myös väestönkasvun osalta. Kun pohjoisessa väestönkasvu laskee ja ikääntymisen ongelmat horjuttavat yhteiskuntarakennetta, globaali etelä pullistuu kasvavan väestön määrästä. Väestönkasvu ruokkii alikehitystä, joka puolestaan lisää entisestään väestönkasvua, ja näin saadaan aikaan jatkuva kierre.

Maailman väestönkasvu ja teollistuminen ovat tuntuvasti lisänneet työttömyyttä maaseudulla maatalouden parissa, ja kehitysmaidenkin asukkaat ovat vähitellen muuttamassa työn perässä kaupunkiin. Kaupungistuminen eli urbanisaatio on yksi väestönkasvun mukanaan tuomista ilmiöistä. Se on osaltaan vauhdittamassa kehitystä mutta toisaalta aiheuttaa monenlaisia ongelmia.

KIINA ON AINUTLAATUINEN VALTIO väestönkasvun suhteen. Maailman väkimmäin valtio on 1 330 141 295 asukkaallaan ottanut käyttöönsä väestönkasvun rajoittamiseksi tehokkaan ja yksiselitteisen keinon: keskushallinnon valvoman yhden lapsen politiikan. Sen toteutuminen on ollut kiitettävää, mutta politiikasta huo-

limatta Kiinan väestö tulee kasvamaan Shanghai Dailyn arvioiden mukaan ainakin 1,5 miljardiin asukkaaseen vuoteen 2033 mennessä.

Kaupungistuminen on Kiinassa talouskasvun seurauksena ollut todella vauhdikasta 1990-luvulta lähtien. Muuttokohteina ja kasvavan väestöpaineen alaisina ovat erityisesti itärannikon suurimmat ja rikkaimmat kaupungit, kuten pääkaupunki Peking, talousmahti Shanghai sekä vientiin perustavana kauppa-alueena menestynyt Guangdongin maakunnan pääkaupunki Guangzhou.

KAUPUNKEIHIN MUUTTOA on perinteisesti rajoitettu **Mao Zedongin** hallintokauden aikaisen ja yhä edelleen noudatetun hukou-asukasrekisterijärjestelmän kautta, mikä sitoo kansalaiset asuinpaikkakunnilleen: maaseudulla asuvat maalle ja kaupunkilaiset kaupunkiin.

Kiinassa kaupungin ja maaseudun erot ovat valtavia, ja maaseutu on sekä taloudellisesti että julkisten palvelui-

den suhteen huomattavasti heikompi-tasoinen. Maaseudulla asuvien on yhä edelleen lähes mahdotonta saada kaupunkilaisen hukou eli asuinpaikkarekisteri, mutta työttömyyden uhatessa yhä useammat maaseudun asukkaat muuttavat kaupunkiin, usein laittomasti.

Köyhyyden uhkaamien laittomien maan sisäisten siirtolaisten määrä onkin lisääntynyt erityisesti viime vuosikymmenellä kiihtyvällä tah-

dilla. Laiton siirtolaisuus, siirtolaisten asuttamat hökkelikylät kaupunkien reuna-alueilla ja siirtolaisten eriarvoisuus ovat vakavia sosiaalisia ongelmia, mitkä horjuttavat Kiinan yhteiskuntarakennetta.

Laittomien siirtolaisten sosiaalinen status on alhainen ja he joutuvat usein segregaatioon eli syrjäytymisen sekä marginalisaation uhreiksi eri elämäntilanteilla. Siirtolaisten lapsille on omat, huonompitasoiset koulunsa, joita pyritetään vapaaehtoisvoimin ilman takuita opetuksen laadusta. Työssäkäyvien siirtolaisten oikeuksia riistetään matalilla palkoilla, luvattoman epäinhimillisillä työolosuhteilla sekä liiallisella työnteolla. Turvatomat ja jopa vaaralliset työpaikat esi-

” Hukou-asukasrekisterijärjestelmä sitoo kansalaiset asuinpaikkakunnilleen: maaseudulla asuvat maalle ja kaupunkilaiset kaupunkiin.”

merkiksi kaivoksilla – jotka ovat perinteisesti olleet siirtolaisten työpaikkoja – aiheuttavat terveydellisiä ongelmia monille siirtolaisille. Kuitenkin laittomat siirtolaiset ilman kaupungin hukouta ovat juuri heitä, joilla ei ole pääsyä julkisen terveydenhuollon pariin, ja matalilla palkoilla yksityisten terveydenhuoltopalvelujen pariin pääsy on mahdotonta.

KIINAN SIIRTOLAISTEN lukumäärä on arvioitu noin kymmenesosaksi Kiinan 1,3 miljardin asukkaan väestöstä, eli siirtolaisia on noin 130 miljoonaa. Kiinan valtavana väkiluvusta huolimatta 130 miljoonan kansalaisen joukko on huomattava määrä ihmisiä ja olennaisen suuri osa väestöstä. Voiko näin suurta ihmismäärää jättää vailla oikeuksia?

Sitkeällä työllään siirtolaiset ovat rakentaneet Kiinan kaupunkiin mahdollisia pilvenpiirtäjiä ja huokean kaupunkikuvan mutta kuuluvat edelleen kaupungeissa yhteiskuntien alimpaan luokkaan ja kokevat jatkuvaa syrjintää.

”Kiinan keskushallinto on todennut eriarvoisuuden siirtolaisten ja kaupunkilaisten välillä uhkaavan maan yhteiskunnallista tasapainoa”

Näin ei kuitenkaan voi jatkua pitkään, sillä Kiinan keskushallinto on todennut eriarvoisuuden siirtolaisten ja kaupunkilaisten välillä uhkaavan maan yhteiskunnallista tasapainoa.

Vuonna 2003 siirtolaisuuden ongelmiin tartuttiin hallinnon tasolla ja siirtolaisuutta pyrittiin toteuttamaan suunnitelmallisemmin luomalla ammattikoulutusta, parantamalla työoloja ja ohjaamalla muuttoliikettä suurten megakaupunkien sijaan pieniin

ja keskisuuriin kaupunkiin. **Ou-ti Luova** Turun Yliopiston Itä-Aasian tutkimuksen laitokselta kertoo, että ongelmaksi ovat kuitenkin muodostuneet paikallistason virkamiehet, jotka käyttävät eriarvoisuuden poistamiseen ja siirtolaisten aseman parantamiseen tarkoitettua rahaa väärin tarkoituksiin.

Keskushallintojen on hyvin vaikea valvoa paikallishallintojen toimintaa, eikä mitään rangaistuksia ole käytössä väärin toimimisen estämiseksi.

Siirtolaisten eduksi tehtiin ehdotus siitä, että paikallishallinnot valvoisivat paikallisten yritysten laillista palkanmaksua siirtolaistyöntekijöilleen, mutta paikallishallinnot eivät olleet halukkaita toimimaan siirtolaisten eduksi ulkomaisten investointien pois pelottamisen uhalla. Paikallishallinnot eivät keskushallinnon määräyksestä huolimatta ole myöskään huolehtineet riittävästä peruskoulutuksesta siirtolaisten lapsille. Syyt paikallishallinnon toimintaan johtuvat lisäksi siitä, ettei niillä ole riittäviä kannustimia toimia oikein.

RAKENTEELLISTEN ONGELMIEN korjaamisen sijaan Kiina on siirtänyt huomion pois ongelmista kohti suuria tapahtumia kuten Pekingin olympialaisia vuonna 2008 ja Shanghain maailmannäyttelyä vuonna 2010. Kiina on jo menestynyt taloudellisessa kehityksessään, joten nyt olisi aika ottaa huomioon valtion kehityseen liittyvät sosiaaliset aspektit.

Kiina luokitellaan yhä kehitysmaaksi, mutta sen huimaava vaurastuminen ja talouden kasvu ovat pian nostamassa sen teollistuneiden maiden joukkoon. Kiinan kehitysmalli antaa myös viitteitä siitä, mitä on kaupungistumisen ja talouskasvun myötä odotettavissa muissa kehittyvissä maissa.

TUULI VALO

Kirjoittaja opiskelee kehitysmaantiedettä, kehitysmaatutkimusta ja viestintää.

LEENA HONKASALO

Kun väki vähenee

Pidot eivät Moldovassa parane, kun yhä useampi lähtee työn perässä ulkomaille. Negatiivinen väestönkasvu rikkoo perheitä, tekee huoltosuhteesta sietämättömän ja ruokkii ihmiskauppaa.

SIIRTOLAISUUS

Neljän miljoonan asukkaan Moldova on pikkuruinen maa Romanian ja Ukrainan kainalossa. Entinen neuvostotasavalta itsenäistyi vuonna 1991, mutta itsenäisyys ei ole merkinnyt vaurastumista tai edes taloudellista vakautta. Vaikka maan talous kasvaakin hitaasti, Moldova on edelleen Euroopan köyhin maa. Keskipalkka on vaivaiset sata euroa kuussa, mikä ei riitä edes kaikkein välttämättömpimpiin menoihin.

NÄLKÄPALKAT KOTIMAASSA ja elintaso-kuilu naapurimaihin saavat moldovalaiset haaveilemaan vihreämmästä ruohosta maan rajojen ulkopuolella.

Moldovan tieto- ja turvallisuuspalvelun varovainen arvio on, että 600 000 Moldovan kansalaista on töissä ulkomailta. Monet lähteet puhuvat jopa miljoonasta siirtotyöläisestä, mikä vastaa neljännestä maan väkiluvusta. Suurin osa oleskelee uudessa kotimaassaan laittomasti: vain 80 000:lla on asianmukainen oleskelu- ja työlupa.

Luotettavia tilastoja paperittomien siirtolaisten määrästä ei ole saatavilla. Muuttovirta suuntautuu Moldovasta erityisesti lähialueen maihin – Venäjälle, Italiaan, Ukrainaan ja Romaniaan – sekä Etelä-Eurooppaan, ja viime vuosina myös Lähi-idän maat ovat alkaneet vetää siirtolaisia puoleensa.

Siirtolaiset lähettävät säännöllisesti rahaa kotimaahan, ja Moldovaan virtaa vuosittain 170 miljoonaa dollaria (noin 125 miljoonaa euroa) rahalähetyksinä. Summa vastaa 38 prosenttia maan bruttokansantulosta, mikä on toiseksi eniten maailmassa. Rahalähetykset paikkaavat sosiaaliturvan aukkoja, ja monet perheet sinnittelevät niiden turvin.

KANSANTALouden NÄKÖKULMASTA verotulot olisivat rahalähetyksiä kestävämpi ratkaisu. “Maastamuutto on meidän suurin ongelmamme. Meidän pitäisi löytää keinot, joilla pitää ammattilaiset Moldovassa”, huokaa perhe- ja sosiaaliturvaministeriön johtava suunnittelija **Ecaterina Berejan**. Maa panostaa ilmaiseen koulutukseen mutta kärsii aivovuodosta. Koulutetut nuoret karkaa- vat ulkomaille parempien palkkojen ja työmahdollisuuksien perässä.

23-vuotias **Vadim Sirbu** on muuttanut Romaniaan opiskellakseen tietotekniikkaa. Vadim tuijottaa minua hämmästyneenä, kun kysyn, aikooko

hän palata Moldovaan päätettyään opintonsa. “Miksi ihmeessä? Romaniassa maksetaan moninkertaista palkkaa, ja ovathan ovet auki muuallekin, kun valmistun IT-alan ammattilaiseksi. Haaveenani on muuttaa Yhdysvaltoihin. Vain hullu palaisi Moldovaan.”

”Moldova on edelleen Euroopan köyhin maa. Keskipalkka on vaivaiset sata euroa kuussa, mikä ei riitä edes kaikkein välttämättömimpiin menoihin.”

Maastamuutto rikkoo perheitä, ja arviolta satatuhatta moldovalaislasta joutuu kasvamaan erossa vanhemmistaan. Nuoret aikuiset lähtevät, lapset ja vanhukset jäävät. “Olisin muuttanut ulkomaille jo aikaa sitten, mutta en halua tyttärentiini kasvavan ilman äitiä”, tunnustaa englanninopettaja **Aliona Ginciu**. “Tyttärentiini on nyt kahdeksanvuotias. Kymmenen vuoden kulut-

ven, ja kyllä se vie myös EU:n rajatar- kastusten ohi.

Drochian kaupungin poliisipäällikö **Vitali Josanu** joutuu jatkuvasti taistelemaan ihmiskauppaa vastaan, mutta hän on toiveikas tulevaisuuden suhteen. “Nykyään on yhä enemmän laillisia tapoja päästä ulkomaille. Moni moldovalainen voi esimerkiksi hakea Romanian kansalaisuutta ja siten EU-passia isovanhempien syntymätodistuksen perusteella. Se saattaa tarkoittaa, että jatkossa ihmiskauppa vähenee.”

Ongelmat eivät kuitenkaan jää taakse, vaikka ylittäisi laillisesti Euroopan Unionin rajan. “Olen Moldovasta ja minulla on viisi lasta. Olen sairas, auttakaa minua”, lukee sydäntäsärkevässä käsinkirjoitetussa kyltissä, jota pitelee tummiin pukeutunut, hyytävässä viimassa kyhöttävä hahmo Helsingin rautatieaseman kuppeessa. Moni moldovalainen, joka kuvittelee ruohon olevan lännessä vihreämpää, pettyy karvaasti.

JOS NYKYTRENDI JATKUU, vuoteen 2050 mennessä Moldovan väkiluku on tippunut kolmeen miljoonaan. Kun väestönkasvu tippuu pakka- sen puolelle, talous hyytyy ja huoltosuhde heikkenee. Maastamuuton lieveilmiöitä ovat ihmiskauppa ja perheiden hajoaminen – molemmat inhimillisiä tragedioita, joille ei voi laskea hintaa.

Kaksikymmenvuotista itsenäisyytään tänä vuonna juhlihan Moldovan suurin haaste onkin kääntää nettomuuttoastetta ja väestönkasvua kuvaavat käyrät nousuun.

LEENA HONKASALO

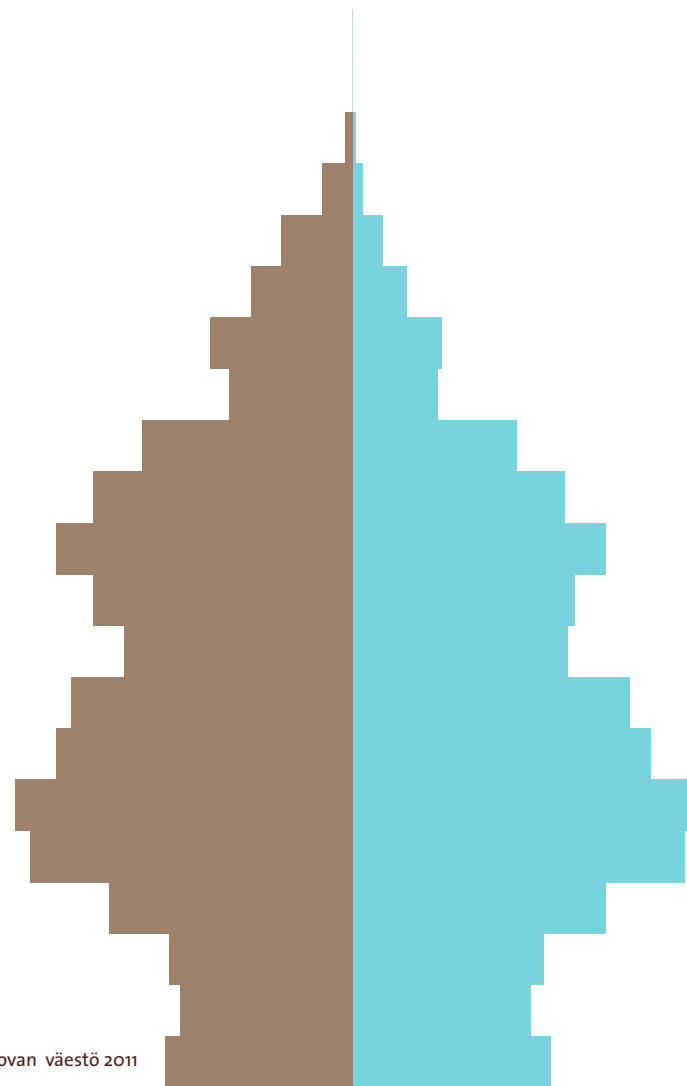
Kirjoittaja kävi Moldovassa lokakuussa 2010 kehitysyhteistyöhankkeen seurantamatkalla

”Arviolta sata tuhatta moldovalaislasta joutuu kasvamaan erossa vanhemmistaan.”

tua hän ei enää tarvitse minua täällä, ja lähden varmasti etsimään töitä Euroopasta”, hän jatkaa, kuin haluaisi selittää, ettei ole lähtijöitä huonompi – omistautuneempi äiti vain.

Köyhät työttömät ihmiset ovat ihmiskauppiaalle vapaata riistaa. Lupaukset hyvästä työpaikasta ravintola-alalla viettelevät monet nuoret naiset, jotka päätyvät seksityöläisiksi tai kotiorjiksi. Miehet uurastavat rakennustyömailla ja maataloustöissä vailla työsopimusta tai oikeuksia, lapset taas pakotetaan kerjäämään. Monia huijataan, eikä luvattuja palkkoja koskaan kuulu. Myös elinkauppa kukoistaa.

EUROOPPA RAKENTAA MUUREJA ympärilleen ja pyrkii suojautumaan siirtolaismereltä, joka veloo Schengen-alueen porteilla. Vanhan kansan sanoin tahto kuitenkin vie vaikka läpi harmaan ki-

Moldovan väestö 2011

Väestöpaine kiihdytti Egyptin vallankumoukseen

Maailman väkirikkaimman arabimaan hallitsematon väestönkasvu on virittänyt talouden ja ympäristön kestokyvyn äärimmilleen. Kuitenkin maan suurin toivo ovat tämän väestöräjähdyksen perilliset – vallankumousta organisoinut nuorten suursukupuolvi.

Egyptin hallitsematon väestönkasvu on jo kauan rasittanut niin ympäristöä kuin taloutta. Näkyvimmin se on kuitenkin vaikuttanut tavallisen kansan arkeen maassa, jossa tuloerot ovat erittäin suuria. Liikakansoitukseen aiheuttamat ongelmat on nähty myös viimeaikaisen poliittisen kuohunnan taustalla.

Egypti on maailman väkirikkain arabimaa. Sen asukasluku on kasvanut vain parissa vuosikymmenessä 50 miljoonasta (vuonna 1985) nykyiseen noin 83 miljoonaan. Nopea ja hallitsematon väestönkasvu on kasvattanut ruoantuotannon painetta maassa, joka on enimmäkseen hiekkarämaata ja siksi täysin riippuvainen saastuneesta Niilistä. Joen varrella toisiaan tönivät keskeneräisiksi jääneet kerrostalot, ja jätteet singotaan rantaan. Paikoitellen on kovin ahdasta ja likaista.

”Väestönkasvun merkitystä vallankumoukselle ei ole vielä kunnolla osoitettu. Se on kuitenkin nousevan työttömyyden ja palvelujen riittämättömyyden taustalla, eikä hallitus ole ottanut ongelmaa kyllin vakavasti”, kertoo egyptiläinen sosiologi **Said Sadek**.

KALLIS LEIPÄ, OLEMATON TYÖ

Kun viljelykelpoista maata on aina vain niukemmassa, ainoa ratkaisu on tuoda vehnää muualta kasvavan väestön ruokkimiseksi. Jopa 60 prosenttia maassa käytetystä vehnästä tulee ulkomailta, minkä vuoksi Egypti on ollut erityisen haavoittuvainen maailmanlaajuiselle ruoan hinnannousulle. Egyptiläisen Al-Masry Al-Youm -sanomalehden mukaan vehnän hinta on noussut melkein 30 prosenttia vuodentakaisesta, ja ennätyskorkeaksi se kohosi tammikuussa, jolloin mielenosoitukset käynnistyivät.

Ruoan hinnannousun ja väestöpaineen lisäksi vallankumouksen taustatekijäksi on nimetty myös kasvava työttömyys, josta kärsivät eritoten korkeasti koulutetut nuoret. YK:n tilastojen mukaan jopa 90 prosenttia työttömistä egyptiläisistä on alle 30-vuotiaita, mikä näkyy kairolaisessa katukuvassa vesipiippua polttelevien joutilaiden nuorten miesten seurueina. Tilanne synkistyi entisestään vuoden 2008 talouskriisin myötä, kun aikaisemmin koulutettuja egyptiläisiä työllistäneet Persianlahden öljymaat eivät enää kyenneet tarjoamaan työtä.

Said Sadek täsmentää: ”Väestöpaine ja köyhyys ovat pitkäaikaisia ongelmia Egyptissä, mutta ne eivät itsessään yllyttäneet kansaa vallankumoukseen. Vallankumouksen työtäisivät liikkeelle tässä poliisivaltiossa esiintyvä sorto, räikeät ihmisoikeusrikkomukset sekä lisääntynyt rohkeus tavoitella parempaa tulevaisuutta.”

Vallankumouksen kipinä syttyi keuhalla 2010, kun egyptiläinen poliisin korruptiota vastustanut aktivisti **Khaled Said** tapettiin. Viranomaiset yrittivät salata tapahtuneen, mikä sai monet egyptiläiset raivostumaan. Vaalitarkkailijoiden ankarasti arvostelemaat parlamenttivaalit viime marraskuussa ajoivat rohkaistuneet opposition kannattajat kaduille, jossa he ottivat yhteen poliisin kanssa.

25. tammikuuta tuhannet nuoret kokoontuivat Tahrir-aukiolle osoittamaan mieltä presidentti **Hosni Mubarakin** hallintoa vastaan. Hallitus vastasi mielenilmaukseen väkivallalla, mikä sai poliittisesti passiivisemmatkin liittymään mielenosoittajien kasvavaan joukkoon. Protestit huipentuivat 11. helmikuuta presidentti Mubarakin muramiseen ja eroamiseen tehtävistään.

NUORTEN VALLANKUMOUS – NUORTEN KEINOILLA

Egyptiläisten ikäpyramidin pohja on huomattavan paisunut, sillä YK:n tilastojen mukaan 49 prosenttia egyptiläisistä on 15–30-vuotiaita. Amerikkalaisen väestötieteilijän **Richard Cincotan** mukaan levottomuuksille alttiimpia ovat sellaiset valtiot, joiden ikärakenne on vinoutunut niin, että nuor-

ten osuus on erityisen suuri. Kun tämä sukupolvi kypsyy vajaan kolmekymmenen vuoden ikään, liberaalidemokratiaksi tuleminen mahdollisuus muuttuu todennäköisemmäksi.

Said Sadek korostaa, että egyptiläisnuoret ovat taitavia Internetin käyttäjiä: he valjastivat sosiaaliset mediat poliittiseksi foorumiksi. Twitterissa ja Facebookissa he vähitellen muodostivat yhdenmukaisen asenteen korruption ja hallituksen mielivallan vastustamiseksi.

Mubarak kuolee ja tapaa presidenttikollegansa Nasserin ja Sadatin, jotka kysyvät häneltä: ”Miksi sinä olet täällä? Oliko se salamurha vai myrkyä?” ”Ei kumpikaan”, hän vastaa, ”se oli Facebook.”

Informaatioteknologia on purrut egyptiläisiin arvaamattomalla tavalla, minkä oivalsivat myös Muslimiveljeskunnan kannattajat kampanjoissaan aktiivisesti tekstiviestein ennen marraskuun parlamenttivaaleja.

MITEN PYSÄYTTÄÄ VÄESTÖNKASVU?

Vanha hallitus ei puuttunut väestönkasvuun ja sen tuomiin ongelmiin kovinkaan tarmokkaasti, vaikka maahan perustettiinkin uusi ministeriö sen hillitsemiseksi. Aikaisemmin väestö- ja perheasiat olivat terveysministeriön vastuulla, ja syntyvyyttä yritettiin pienentää lähinnä parantamalla terveys- ja perhesuunnittelupalveluita.

Mubarak kuolee ja tapaa presidenttikollegansa Nasserin ja Sadatin, jotka kysyvät häneltä: ”Miksi sinä olet täällä? Oliko se salamurha vai myrkyä?” ”Ei kumpikaan”, hän vastaa, ”se oli Facebook.”

Vaikka väestönkasvu Egyptissä on hidastunut, arvioidaan, että se pysähtyy aikaisintaan vuonna 2035, ellei ongelmaan puututa. Sadek ehdottaa ratkaisuksi elintason nostamista ja väestön siirtämistä pois liikakansoitettusta Niilin laaksosta Saharan keitaisiin. Väestönkasvu on hallitsemattominta alempien luokkien keskuudessa, ja ne on otettava erityisen huomion kohteeksi.

Koska useissa tutkimuksissa on havaittu korrelaatio lapsiluvun ja naisten koulutuksen välillä, monet asiantuntijat ovat kannustaneet panostamaan

”YK:n tilastojen mukaan jopa 90 prosenttia työttömistä egyptiläisistä on alle 30-vuotiaita.”

naisten koulutukseen. Land Center for Human Rights -järjestön tekemän tutkimuksen mukaan egyptiläisnaisista vain 57 prosenttia on lukutaitoisia. Maaseudulla naisten kouluttaminen on yhä harvinaista, ja samoilla seuduilla väestönkasvu on holtittominta. Hallitus ei ole pystynyt tarjoamaan riittävästi kouluja kaikille lapsille, ja vapaina olevia oppilaspaikkoja on tarjottu ensisijaisesti pojille.

UNELMIA UUDESTA EGYPTISTÄ

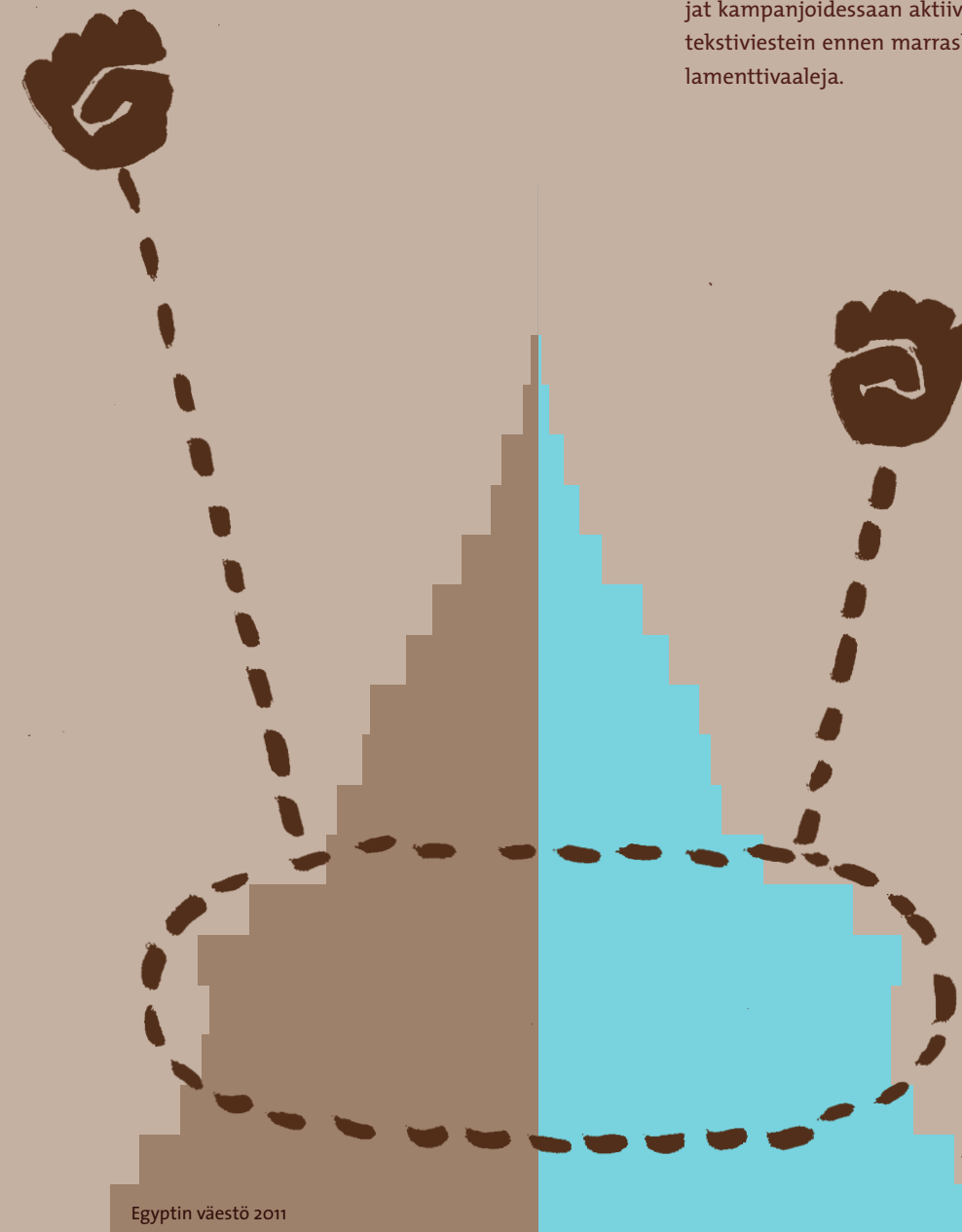
”Tämä vallankumous merkitsee toista itsenäisyyttä Egyptille, joka saavutti ensimmäisen kerran riippumattomuuden häätämällä britit maastaan vuonna 1954”, iloitsee Sadek.

YouTubeen ladatussa videossa nuoret kuvailevat Uuteen Egyptiin kohdistuvia haaveitaan. ”Toivon, etten näkisi enää nuorisoa maleksimassa kioskitta toiselle mieli maassa”, sanoo nuori

mies kameralle. ”Toivon, ettei Egyptissä olisi enää ainoatakaan liikenneuhkaa”, huokaa toinen. Videossa esiintyvät lapset ja nuoret toivovat myös omaa tietokonetta ja ilmaista koulutusta. Nuori nainen toivoo, että muutos olisi köyhien parhaaksi. Mangojen hinnan suotaisiin myös laskevan ja puita istutettavan. ”Toivon, että ihmiset ymmärtävät muuttaa itse asioita, eivätkä odota muiden muuttavan niitä. Olen optimistinen”, julistaa silmälasipäinen poika, ja tiivistää samalla sen, mistä koko vallankumouksessa on ollut kyse. Nuorten esimerkki on houkuttellut miljoonat miehet ja naiset erilaisista yhteiskuntaluokista eri puolilta maata liittymään muutoksen kannattajiin, mikä osoittaa Egyptin kansalaisyhteiskunnan olevan terve, aktiivinen ja valmis demokratiaan.

VALTAA PITELEE SYYSKUUN vaaleihin saakka armeijan komentajista koostuva neuvosto, kaikki presidentti Mubarakin läheisiä uskottuja. Monet egyptiläiset ovat käsittäneet, että tällainen tilanne voi herkästi kääntyä heitä ja heidän toiveitaan vastaan, joten he jatkavat taistelua demokraattisen Egyptin puolesta.

SUVI LAAKSO
Kirjoittajan vaihtovuosi Kairon yliopistossa katkesi helmikuun kansannousuun.

Egyptin väestö 2011

Naisvoimaa

Nepalilaiskylän naiset joutuvat edelleen kantamaan raskaimmat fyysiset taakat. He kuitenkin käyttävät hyödykseen myös henkisiä voimavarojaan ja kokoontuvat yhteen ratkaisemaan yhteisön ongelmia.

HELI STORMI

HELI STORMI

”Suurin osa ensimmäisten kokousten osallistujista oli miehiä, jotka halusivat varmistaa, ettei heidän vaimojaan aivopesty tekemään ’tyhmyyksiä’.”

YHTEISKUNTA

Kello on viisi. Hento sumuverho leijailee vielä Himalajan kukkuloiden yllä, kun nepalilaisen Devichaurin kylän naiset saapuvat juuri alkavaan naisryhmän kokoukseen. Naisryhmien kokouksia järjestetään kylän eri kolkissa tarpeen mukaan mutta kuitenkin vähintään noin kerran kuussa. Niiden ideana on pohtia kylässä ilmenneitä puutteita ja ratkaisuja olosuhteiden parantamiseksi.

AJATUS KOKOUKSISTA, erityisesti naisryhmän kokouksista, sai alkunsa nepalilaisen kansalaisjärjestön CODEFin tavoitteesta pyrkiä parantamaan etenkin naisten asemaa kylässä. Koska naiset pyörittävät kylän ja kotitalouksien arkea, heiltä saa myös ajankohdaisimman tiedon siitä, mihin apua kiipeimmin tarvitaan. Myös arvostus naisia kohtaan kasvaa, kun lisäapu ja -tieto kylään tulee CODEFin ohjeistamien naisten kautta.

Noin 3000 asukkaan kylässä puut-

teita on paljon, eikä naisryhmien kokouksien järjestäminenkaan alussa ollut aivan helppoa. Ensimmäisten kokousten aikana mielessä kävi usein kysymys: ”Pitkö tämän olla naisryhmän kokous?” Suurin osa osallistujista kun sattui olemaan miehiä, jotka halusivat varmistaa, ettei heidän vaimojaan aivopesty tekemään ”tyhmyyksiä”.

Hitaasti mutta varmasti CODEFin työntekijöiden avustuksella järjestettyihin kokouksiin alkoi virrata yhä enemmän naisia, ja miehet paneutuivat jälleen arkisiin askareisiinsa: jumalten palvontaan ja korttipeleihin. Nämä aktiviteetit vaikuttivat lohkaisevan melko suuren osan miesten päivästä.

Muutaman perheen mukaan päivärhythmi seurasi jokaisessa taloudessa samaa kaavaa: Aamun sarastaessa naiset ja lapset hoitivat karjan, laittoivat aamiaista ja siivosivat. Samaan aikaan miehet palvoivat jumalia. Myöhemmin päivällä naiset lähtivät töihin pel-

loille, hakivat ruokaa eläimille ja lypsivät karjan. Miehet kuljettivat maidon meijeriin ja pelailivat korttia kylällä. Illan tullen miehet ja koulusta tulleet pojat lepäilivät naisten ja tyttöjen vielä tehdessä ilta-askareita ja valmistessa illallista. Edellä mainittujen fyysisesti raskaiden arkipäivän askareiden seurauksena naiset kärsivät myös terveydellisistä ongelmista, joista yhtenä esimerkkinä mainittakoon kohdun laskeuma.

VÄESTÖNKASVUA AJATELLEN positivistista on se, että kyläläiset ovat tietoisia erilaisista ehkäisymenetelmistä, joita he myös käyttävät. Lapsia ei pide-

tä lisätöyövoimana, ja perhekoot pyritään pitämään sellaisina, että jokainen tulee toimeen. Ehkäisymenetelminä tosin käytetään pillereitä ja ruiskeita, joiden seurauksena naiset kärsivät vakavastakin oireista, esimerkiksi kuukautiskierron häiriintymisestä ja yleisestä heikkoudesta. Muut vaihtoehdot eivät vielä ole kiivenneet Himalajan kukkuloille asti.

Vaikka väestönkasvua on jo jossain määrin pyritty hillitsemään, on noin 29 miljoonan asukkaan Nepalissa ahdasta, mikä selittyy osin myös maan sijainnilla vaikeakulkuisessa Himalajan vuoristossa. Väenpaljous näkyy kaikkialla, etenkin Kathmandussa, jossa kadut ovat täynnä eri suuntaan vaeltavia ihmisiä. Kodittomia, vammautuneita ja huonokuntoisia kerjäläisiä, niin lap-

sia kuin aikuisiakin, näkyy joka puolella. Ei ole sattumaa, että luonnoltaan rikas Nepal on luokiteltu yhdeksi maailman köyhimmistä maista.

HELI STORMI

Kirjoittaja on ympäristöinsinööri, joka oli kesätöissä Nepalissa vuonna 2010 Mikkelin kehitysmaayhdistyksen (KEMA) ja CODEFin (Community Development Forum) yhteistyöprojektissa Devichaurin kylässä, Kathmandun laaksossa.

LÄHDE: Suomen Nepalin suurlähetystö, <http://www.finland.org.np/public/default.aspx?nodeid=35103&contentlan=1&culture=fi-fi>

”Väestönkasvua ajatellen positivistista on se, että kyläläiset ovat tietoisia erilaisista ehkäisymenetelmistä, joita he myös käyttävät.”

Toisenlainen päiväkerho

Kolumbian pitkään jatkuneet sisäiset levottomuudet ja suuret yhteiskunnalliset erot ovat jättäneet kolumbialaislapset haavoittuvaiseen asemaan. Yhteiset Lapsemme ry:n suunnittelija Anja Wikstedt matkusti tapaamaan heitä.

Bogotá on Kolumbian vilkas ja ruuhkainen pääkaupunki, joka jakautuu toisistaan rajusti poikkeaviin kaupunginosiin. Turisti voi liikkua monissa paikoissa käsilaukua mukanaan kantaen, mutta tiettyjä osoitteita välttelevät paikallisetkin. Kadut täyttyvät ihmisten ja autojen virroista jo aamuseitsemältä, sillä pitkien työtuntien lisäksi kolumbialaisen päivärytmiä säätelee aikaisin nouseva aurinko. Kiireisten kaistojen vilinässä liikkuu myös tila-auto, jolla on kyydissään kallis lasti.

JOS PÄIVÄKERHO PEPESSÄ aikaa viettäviä alle kouluikäisiä lapsia tarkastelisi sivusta tietämättä mitään heidän kotioloistaan, hymyjen ja leikkien keskeltä olisi vaikeaa tunnistaa köyhyyttä. Lapset haetaan Bogotá'n lastenkodin päiväkerhoon slummista, jossa ulkopuolisten on paikallisen nyrkkisäännön mukaan turvallista liikkua vain aamulla, kello seitsemän ja kymmenen välillä.

Äidit saattavat lapsensa vilkkaaseen kadunkulmaan, josta tila-auto ottaa heidät kyytiinsä ja vie Pepeen päiväksi leikkimään, syömään ja opiskelemaan. Pepe ei kuitenkaan ole kuin mikä tahansa iltapäiväkerho, jossa lapset viettävät aikaansa vanhempien juostessa palaverissaan.

Yhteiset Lapsemme ry:n suunnittelija **Anja Wikstedtille** matka Kolum-

biaan ei ollut ensimmäinen, mutta paikallisten ystävällisyys ja vieraanvaraisuus yllättivät hänet silti uudelleen. ”Ihmisistä välittyvä ilo ja toivo aiheuttivat sen, ettei olo tunnu ahdistuneelta, vaikka näkisi minkälaisista oloista osa lapsista on.”

Wikstedt pääsi vierailemaan kolumbialaiskodeissa, joissa vastaanotto oli puutteellisista oloista huolimatta sydämellinen. Wikstedtin edustama Yhteiset Lapsemme -järjestö on juuri saanut Ulkoministeriöltä rahoituksen seuraavan kolmen vuo-

”Kolumbiassa on edelleen yli kolme miljoonaa maan sisäistä pakolaista. Sissien ja puolisolitaallisten joukkojen väkivaltaiset yhteenotot ovat jättäneet jälkensä kolumbialaisiin yhteisöihin.”

den ajaksi yhteistyöhankkeeseensa Bogotá'n lastenkodin kanssa.

Kolumbian sisällissota on jatkunut lähes viidenkymmenen vuoden ajan, mutta tilanne on monissa paikoissa rauhoittunut jo huomattavasti. Sissijärjestöt ovat heikentyneet viimeisten vuosikymmenten aikana ja erilaisia puolisolitaallisia joukkoja on riisuttu aseista.

Varsinkin Pohjois-Bogotá'n varakaammassa kaupunginosissa voi nähdä nuoria viettämässä vapaa-aikaansa kahviloissa ja baareissa toisiaan tavaten kuin missä tahansa muualla. Vaarallisempina aikoina Wikstedt muistelee tarkistaneensa ulos lähtiessään huolellisesti, että hän todella muisti jättää korut pois korvistaan ja käsistään. ”Nykyään miljoonakaupunki Bogotássa päällimmäisenä pelkona on liikenne”, Wikstedt sanoo.

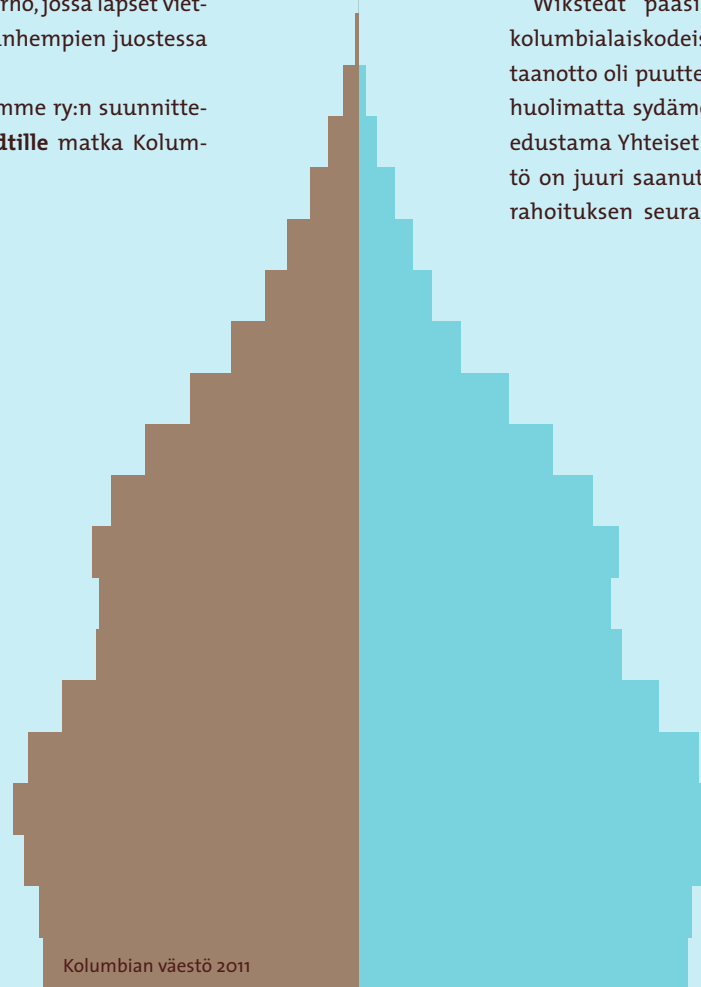
PAKOLAISENA OMASSA MAASSA

Kolumbiassa on edelleen yli kolme miljoonaa maan sisäistä pakolaista. Sissien ja puolisolitaallisten joukkojen väkivaltaiset yhteenotot ovat jättäneet jälkensä kolumbialaisiin yhteisöihin, joiden rauhallista elämänrytmiä ovat katkoneet siivilleihin kohdistuneet hyökkäykset ja lasten värväminen sissijoukkoihin kylistä ja kaupungeista.

Seurakunnat ovat auttaneet lapsia, vanhuksia ja leskiä merkittäväällä tavalla. Kolumbiassa sosiaaliturva ja katoninen kirkko ovat perinteisesti kuuluneet yhteen: myös Yhteiset Lapsemme -järjestön yhteistyökohde toimii kato-lisen kirkon yhteydessä. Santa Isabelin seurakuntaan kuuluva Misericordia en Acción huolehtii kahdesta lastenkodista, joista toinen on Bogotássa ja toinen kaupungin ulkopuolella.

Noin 80 kilometrin päässä Bogotasta sijaitsee seurakunnan toinen lastenkoti, Sasaima. Casa Blanca -nimisellä maatilalla Sasaiman lapset pääsevät pihalle leikkimään ja saavat syödäkseen todellista lähiruokaa, sillä omalla tilalla kasvatetut appelsiinit ja kananmunat muodostavat osan heidän ruokavaliostaan.

Seesteisen ympäristön kääntöpuolella on se, ettei Sasaiman lapsilla ole yh-

Kolumbian väestö 2011

tä laajaa sosiaalista verkostoa kuin Bogotá'n lastenkodissa. Anja Wikstedt kuvailee Sasaiman lastenkotia kauniiksi ja rauhalliseksi. Yhteiset Lapsemme suunnittelee tilalle pienimuotoista turistitoimintaa: "Tavoitteena on, että tulevaisuudessa Casa Blancassa olisi pienimuotoista majoitustoimintaa, jonka tuotot käytettäisiin lastenkodin hyväksi."

Misericordia en Acción suunnittelee puolestaan luomutuotteita myyvän kaupan perustamista, josta Santa Isabelin seurakuntalaiset voisivat ostaa lastenkodin tilalla viljeltyjä hedelmiä ja kahvia. Lasten tulevaisuus pyritään turvaamaan pitkällä tähtäimellä.

28-vuotias **Jazzbleidy** huolehtii Bogotá'n lastenkodista ja päiväkerho Pepestä täyspäiväisesti. Lapsista vastaminen on nuoren naisen omistautuneisuudesta huolimatta välillä vaikeaa, sillä työntekijöitä ei ole paljon. Wikstedt korostaa kuitenkin, miten tärkeää on, etteivät lapset joudu elämään eristyksissä. He tapaavat Bogotá'n lastenkodissa toistensa lisäksi Pepen päiväkerholaisia, seurakuntalaisia ja vapaaehtoistyöntekijöitä.

"Yksinäisyyttä ei ole olemassa samalla tavalla kuin Suomessa", Wikstedt kuvailee tunnelmaa avustustyöntekijä Jazzbleidyn neljätoistahenkisessä perheessä, jossa hän vietti matkansa alkupäivät.

"VOISITTEKO TULLA AUTTAMAAN?"

Pitkä sisällissota on jättänyt Kolumbian väkivaltaisen kulttuurin leiman, vaikka aseistettujen joukkojen hyökkäysten keskelle joutuneet kylät ja kaupungit harvemmin halusivat valita puolta sissien ja puolisoitilaallisten joukkojen väliltä. Wikstedt korostaa kuitenkin, että kolumbialainen kulttuuri on rauhallinen ja perhekeskeinen.

Vierailltuaan Misericordia en Acciónin lastenkodeissa, suunnittelija Anja Wikstedt ja toiminnanjohtaja **Tuula Kumpumäki** matkustavat Yhteiset Lapsemme ry:n kummikohteeseen alle sadan kilometrin päähän Bogotásta. Katolisen papin perustamassa kylässä suojaa,

"Pepe ei ole kuin mikä tahansa iltapäiväkerho, jossa lapset viettävät aikaansa vanhempien juostessa palaverissaan."

ruokaa ja opetusta saa noin sata lasta. Heidän asioistaan huolehtii seitsemän meksikolaista nunnaa, jotka päätyivät Hogar Monserrateen oikeastaan sattuman kautta. Kertomuksen mukaan lapsikylän perustanut **Padre Acoste** kysäisi ohi kulkevilta nunnilta: "Hei, voisitteko tulla auttamaan?" Eivätkä nunnat nähneet mitään syytä kieltäytyä.

Lähes kolmasosa kolumbialaisista on alle viisitoistavuotiaita. Väestö on muutenkin huomattavasti suomalaista nuorempaa, sillä keski-ikäinen kolumbialainen on vain 27-vuotias. Lastenkodeissa opetellaan tärkeitä taitoja, joita tullaan tarvitsemaan myöhemmässä elämässä. Myös Pepestä harjoitusta saavilla lap-

silla on tulevaisuudessa paremmat mahdollisuudet päästä kouluun. Iltapäivällä päiväkerho Pepen lapset viedään kuitenkin vielä takaisin kotiin köyhään kaupunginosaan.

VEERA VOUTILAINEN

Kirjoittaja opiskelee viestintää valtiotieteellisessä tiedekunnassa.

Artikkelia varten on haastateltu Anja Wikstedtiä, joka on Yhteiset Lapsemme ry:n suunnittelija ja kahden Kolumbiasta adoptoidun lapsen äiti.

HYY:N KEHY-VALIOKUNTA

KÄYTÄNNÖN KEHITYSYHTEISTYÖTÄ OMASSA YLIOPPILASKUNNASSASI

Kehitysyhteistyövaliokunta on Helsingin yliopiston ylioppilaskunnan HYY:n alainen elin, jonka tapahtumiin ovat tervetulleita kaikki ylioppilaskunnan jäsenet. Tulemalla mukaan kehy-valiokunnan toimintaan saat mahdollisuuden tavata muita kehitysmaakysymyksistä kiinnostuneita opiskelijoita ja osallistua kehitysyhteistyön tekemiseen käytännössä. Lisätietoja kehitysyhteistyövaliokunnasta ja sen toiminnasta saat osoitteesta blogs.helsinki.fi/kehy-valiokunta

KEHY-VALIOKUNTA

- hallinnoi ylioppilaskunnan kehitysyhteistyöhankkeita ympäri maailmaa
- päättää HYY:n myöntämän kehitysyhteistyöhön tarkoitetun projektituen käyttökohteista
- järjestää yliopistolla kehitysmaa-aiheisia tapahtumia
- julkaisee Kimppu-lehteä
- ylläpitää keskustelua kehitysyhteistyöstä ja kehitysmaista ylioppilaskunnassa

LIITY VALIOKUNNAN SÄHKÖPOSTILISTOILLE:

1. Jätä otsikko tyhjäksi.
2. Kirjoita viestikenttään *subscribe kehy-vlk*
3. Lähetä viesti osoitteeseen *majordomo@helsinki.fi*